

DET BORGELIGA ALTERNATIVET FÖR LERUMS KOMMUN

**Kristdemokraternas budgetförslag för
Lerums kommun 2026**

Innehållsförteckning

Kristdemokraternas förslag Diarienummer: 01-2025 **.Fel! Bokmärket är inte definierat.**

1	Kristdemokraterna -det borgerliga alternativet.....	4
	Nämndernas uppdrag	8
	Kommunstyrelsen.....	8
	Utbildningsnämnden	12
	Stöd- och omsorgsnämnden	15
	Samhällsbyggnadsnämnden	19
	Kultur- och fritidsnämnden	22
	Överförmyndarnämnden	24
	Individnämnden.....	25
	Miljö- och byggnadsnämnden.....	27
	Valnämnden	29
2	Investeringar.....	30
	Investeringsbudget 2026 med plan 2027-2028	30
	Investeringsportföljen.....	33
	Strategiska projekt.....	36
3	God ekonomisk hushållning	37
4	Kommunens förutsättningar för perioden	40
	Vad sker i omvärlden	40
	Befolkningsprognos 2025-2034	40
	Ekonomiska förutsättningar	46
5	Ekonomisk fördelning av resurser år 2026	51
6	Koncernen	53
7	Finansiella rapporter.....	54
	Driftredovisning	54

Driftsredovisning					
	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
miljoner kronor	2024	2025	2026	2027	2028
Kommunfullmäktige	-4	-5	-5	-5	-5
Kommunstyrelsen	-247	-275	-276	-285	-294
Utbildningsnämnd	-1 488	-1 567	-1 644	-1 690	-1 738
Stöd och omsorgsnämnd	-832	-865	-915	-941	-968
Samhällsbyggnadsnämnd	-230	-231	-234	-241	-248
Kultur- och fritidsnämnd	-85	-91	-107	-110	-113
Överförmyndarnämnd	-4	-4	-4	-4	-4
Individnämnd	-97	-101	-101	-104	-107
Miljö-och byggnadsnämnd	-17	-17	-17	-17	-18
Valnämnd	-1	0	-1	0	0
Revision	-2	-2	-2	-2	-2
Summa nämnder	-3 008	-3 156	-3 306	-3 399	-3 498
Finansförvaltningen	-17	58	73	75	77
Summa driftsredovisning	-3 025	-3 098	-3 233	-3 324	-3 421

.....	54
Resultaträkning.....	55
Balansräkning.....	56
Investeringsredovisning	57
8 Styrning och uppföljning	58
Mål- och resultatstyrning	58
Budget och verksamhetsplan.....	58
Uppföljning	59
Uppsiktsplikt och intern kontroll.....	59
Ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet	61

1 Kristdemokraterna -det borgerliga alternativet

Kristdemokraterna prioriterar en trygg ekonomi och välfärd för Lerums kommun. Det innebär att vi prioriterar skolan, omsorgen och socialtjänsten – men aktivt begränsar kommunens åtaganden inom andra områden. Vi säger nej till att kommunen ska köpa och driva turistattraktioner eller ta över verksamheter som i nuläget drivs av närings- och föreningslivet. Detta uppnår vi genom att lägga pengarna på rätt saker, så att välfärden prioriteras, och vara vaksamma mot nya förslag som innebär en växande kommunal sektor.

Kommunens investeringar ska planeras för att skapa en stabil ekonomi. Då kommer inte kommunen plötsligt vara tvungen att dra ned i våra viktigaste verksamheter för att spara pengar, exempelvis hade nedskärningarna i skolan år 2024 kunnat undvikas under kristdemokratisk ledning. Det innebär bland annat en lägre skattesats och upplåning som balanseras mot kostnaderna för kommunens verksamheter. Vi lovar att inte ge några löften om nya badhus, kulturhus eller turistdestinationer, **vårt löfte är att i stället satsa våra gemensamma skattepengar för att möjliggöra att vända skolresultaten uppåt i kommunen och stödja föreningslivet.**

Våra viktigaste förslag kan summeras i följande fyra rubriker:

Förbättrade resultat i skolan

Vi behöver ge de bästa möjliga förutsättningarna till våra barn och ungdomar. Utgångsläget är att Lerums kommun hade de sämsta uppmätta skolresultaten någonsin¹ under 2023. Det har gått upp något sedan dess, men är fortfarande på den lägsta nivån sedan 2017 och det i en fallande trendlinje. Jämfört med andra liknande kommuner är våra skolresultat dåliga och samtidigt avsätter Lerums kommun mindre pengar per elev än de flesta andra kommuner. Samma mönster syns inom förskolan, där barngrupperna är stora och personaltätheten låg, men den ekonomiska tilldelningen lägre än i andra kommuner. Därför höjer vi elevpengen kraftigt i vår budget. Satsningen i kombination med mindre elevkullar de kommande åren ger en unik möjlighet att få färre elever per lärare. Det innebär också att vi kan öka möjligheten till valfrihet inom skolan.

Gemenskap för psykisk hälsa

Vi behöver prioritera psykisk hälsa. Ett av de största hoten mot folkhälsan i Sverige idag är den ofrivilliga ensamheten, som leder till psykiskt såväl som fysiskt lidande. Den ofrivilliga ensamheten kan motverkas genom att kommunen samverkar nära civilsamhället och stärker föreningslivet för att möjliggöra stöd, relationer och mötesplatser. Vi behöver bygga fler seniorbostäder, stärka föreningslivet, införa nolltolerans mot skolmisslyckanden och rikta fokus på tidiga insatser i tidiga åldrar. Vi

¹ Exempelvis sett till följande nyckeltal (Kolada.se, 2024): Elever i åk 6 som uppnått betygsriterierna i alla ämnen, hemkommun, andel (%), Elever i åk 9 som uppnått betygsriterierna i alla ämnen, hemkommun, andel (%), Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)

avsätter ytterligare resurser för att motverka våld i nära relationer och ökar föreningsbidragen.

Stödja föreningslivet

Vi behöver föreningslivet. I alla välmående demokratier och samhällen är ett levande föreningsliv en förutsättning och garant för ett välmående samhälle. Vi behöver innebandy, fotboll, Scouter och andra viktiga barn och ungdomsverksamheter och vi behöver stödja bra och välfungerande verksamheter som Floda Nova. Det skapar socialtrygghet och trygga barn. Vi behöver underlätta och stödja föreningslivet; inte motverka och försvåra. Därför behöver vi se över hur kommunen i sin dagliga verksamhet kan underlätta för föreningslivet. Under mandatperioden kan vi se hur situationen för föreningslivet försämrats. Exempel på det är Föreningen Olivia som i många år tillsammans med kommunen samverkat för att hjälpa kvinnor som utsätts för våld i nära relationer. Ett arbete som nu riskerar att omintetgöras. Ett annat exempel är Floda Nova där föreningslivet verkat för att bygga en hall som drivs till halva kostnaden. En hall som kommunen nu vill tvångskommunalisera. Vi behöver fokusera på att stärka föreningsverksamhet i vår kommun inte motverka

Sänkt skatt

Kommunen har under många år gått med ekonomiskt överskott. Det finns utrymme att stärka kärnvälfärden och att sänka skatten. För att en kommun långsiktigt ska kunna garantera fungerande och kvalitativ välfärd krävs en ekonomi i balans. De två viktigaste delarna för detta är dels en låg skuldsättning per invånare, dels en relativt låg skattesats per invånare. Om dessa två mått är i ordning har kommunen förmågan och kapaciteten att stå starka i sämre tider. En lägre skattesats ger också individen större frihet över sitt eget liv och sin egen ekonomi Därför sänker vi skatten med 10 öre i vår budget, med en plan om motsvarande sänkning varje år i 10 år.

Kvalitetssäkra vår omsorg

I Lerums kommun skall man som invånare kunna lita på kvalitén i vår vård och omsorg. Det innebär till exempel att alla kunna åldras tryggt. Det innebär också att alla - oavsett om man har funktionsnedsättning eller ej - ska kunna vara delaktiga i samhället och leva livet på det sätt man själv önskar.

En allt större del av vår befolkning är idag äldre. Därför behövs mer kunskap om åldrandet och dess problem och utmaningar. Det innebär att vi behöver tillgänglighet. Tillgänglighet innebär att vi behöver satsa på vår personal - dels med fokus på svenska språket hos vår personal, dels bra villkor för vår personal. Det är så vi lockar duktiga medarbetare och gynnar kontinuitet. Tillgänglighet innebär också att vi satsar på trygghetsboenden och äldreboenden. Tillgänglighet innebär att vi ser till att ha god planering och bygger för att möta behov innan de uppkommer så att vi står rustade.

Kristdemokraternas prioriteringar uttryckt i kronor

Besparing Garveriet 5 MSEK Vi vet inte exakt vad satsningen på att göra Garveriet till en besöksdestination kostar, vad vi vet är att pengarna inte går till skolan eller äldrevården. Utifrån den information vi känner till bör kostnaden ligga på drygt 5 MSEK och uppåt, men det är enbart en beräkning utifrån bristfällig information och kostnaden kan mycket väl vara högre. Vi vill sälja Garveriet och avsluta satsningen på att utveckla en ny destination i kommunens regi. Det finns redan flera väletablerade destinationer i kommunen. Stöd dem i stället för att satsa pengarna i ett kommunalt projekt.

Besparing effektiv fastighetsförvaltning 40 MSEK. Idag har vi inte någon ekonomisk uppföljning per fastighet. Vi har ingen samlad överblick av vårt fastighetsengagemang och vet helt enkelt inte exakt vad varje fastighet har för kostnader. Det på att fastighetsengagemang som har ett ungefärligt marknadsvärde kring 5 miljarder. Baserat på gammal information från förra mandatperioden ser vi att det bör finnas en stor potential att skära kostnader utan att försämra fastighetsunderhållet och kvalitén på fastigheterna.

Områden där vi ser en stor effektiviseringspotential

- Sänkta drift och underhållskostnader inom fastighetsförvaltningen
- Säkerställa en effektiv förvaltning genom extern konkurrensutsättning

Villatomter till rimliga priser -3 MSEK

Upp till 75 % av alla svenskar vill bo i en villa eller radhus. För att göra det möjligt för fler att skaffa sin egen villa vill vi starta arbete med detaljplaner för villabyggnation i samtliga kommundelar (Floda, Gråbo och Lerum) med kriteriet att löpande säkerställa kontinuerlig tillgång av villatomter till rimliga priser för enskilda privatpersoner. Helt enkelt innebär det att möjliggöra för vanligt folk att bo som de själva vill.

Minskade skatteintäkter -14 MSEK Sänkning med 1 öre i skatt ger ca 1,4 MSEK i lägre skatteintäkter. Den kommunala skattesatsen sänks med 10 öre från 20,65 till 20,55

Omvikting av medel från administrativa enheter till kärnvälfärd 10 MSEK

Det finns många understödsverksamheter i vår kommun som är viktiga, men de verksamheterna har under de senare åren fått växa mer än våra kärnverksamheter. Det vill vi återställa. Kristdemokraterna väljer i stället att rikta satsningarna på personal inom omsorgerna och skolorna.

Kostnad ökade skolresultat -40 MSEK För att möta upp nedskärningarna som Moderaterna och Socialdemokraterna genomfört behövs åtminstone 30 MSEK läggas tillbaka till skolan utöver det behöver vi kontinuerligt stärka skolan med mer resurser. De områden där vi ser störst behov är:

- Ökad personaltäthet
- Ökade resurser för inköp av fysiska läromedel
- Satsning på elevhälsan
- Utöka resursskolan
- Minska storleken på barngrupper i skola och förskola

Kostnad ökade föreningsbidrag -5 MSEK För att stärka föreningslivet ökar vi föreningsstödet med 1 miljon kronor. Varje extra krona till föreningslivet skapar förutsättningar för många timmars ideella insatser från engagerade föreningsmedlemmar. Vi vill också justera kriterierna till demokrati, inkludering och öppenhet i stället för nuvarande regler för att få stöd som förening.

Kostnad extra satsning kulturskolan -2 MSEK

För att minska köerna till kulturskolan görs en extrasatsning för att öka antalet lärare och undervisningstimmar

Miljö- och byggnadsnämnden +/- 0 MSEK

Uteblir de externa uppdragen på grund av fortsatt lågkonjunkturen och den minskade nyproduktion av bostäder ges miljö- och byggnadsnämnden i uppdrag att överta lämpligt planarbete från planenheten och på det sättet behåller kompetensen i kommunen.

Kostnader för satsning på personalen inom omsorgerna -10 MSEK

Vi behöver göra ett antal satsningar inom omsorgsverksamheten för att säkerställa att stärka kompetens och skapa kontinuitet i verksamheterna. Därför behöver vi förstärka satsningen på vår personal. Vi behöver också göra en satsning för att förstärka och säkerställa en välfungerande hantering av våld i nära relationer. Svenska språket

Investeringar i verksamhetsfastigheter och infrastruktur 10 MSEK

I nuläget har vi en investeringsbudget som bygger på en befolkningstillväxt på åtminstone 1,5 %. Med bakgrund mot den befolkningsminskning som vi står inför inte bara i Lerums kommun och Sverige utan även globalt ser vi ett behov av att bygga en investeringsverksamhet som är anpassad till en befolkningsminskning. Vi kommer inte kunna bära den skuldtillväxt som vi tidigare kalkylerat med mot bakgrund av det enkla faktumet att vi kommer bli mindre antal skattebetalare som kan bära investeringarna. I nuläget, med det material vi fått, kan vi inte göra seriösa och relevanta beräkningar på den investeringstakt som vi som kommun kan bära. Vi konstaterar dock att maximal investeringstakt vid 1,5 % befolkningstillväxt låg på ca 500 miljoner per år i snitt de kommande tio åren (äldre kalkyler). Det innebär att vi måste omvärdera vår investeringsbudget i grunden och räkna om och se vad vi har för möjligt utrymme. I grunden måste vi titta på ambitionerna i byggandet så att dessa inte innebär att vi bygger bort möjligheten till en över tid välfungerande välfärd i form av skolor och äldreboenden som har den kvaliteten som vi måste ha för att säkra framtiden och ta hand om våra äldre och människor som behöver stöd på ett människovärdigt sätt för att fungera i sin vardag. I det schablonförslaget vi tagit fram ser vi en minskad skuldsättning på ca 330 MSEK per år vilket innebär en besparing på ca 10 MSEK i räntekostnader för 2026. Vi har inte tagit hänsyn till minskade avskrivningar och andra faktiska kostnader som också bör följa med en omprövad investeringspolicy. Sammantaget bör den minskade investeringstakten i kombination med marknadsanpassade D&U för våra verksamhetsfastigheter innebära att vi kan klara både behovet av kvalitativ välfärd och möjligheten att långsiktigt komma ner i skattetryck de kommande åren i vår kommun.

Nämndernas uppdrag

Kommunstyrelsen

Grunduppdrag

Kommunstyrelsen har en särskild ställning i och med styrelsens ledande och samordnande roll samt styrelsens uppsiktsplikt gentemot kommunens nämnder och bolag. Den har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomisk ställning. Kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Kommunstyrelsen ska också ha uppsikt över kommunala bolag, stiftelser och kommunalförbund.

Kommunstyrelsen ska leda kommunens verksamhet genom att utöva en samordnad styrning och leda arbetet med att ta fram styrdokument för kommunen. Kommunstyrelsen ska följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning och fortlöpande i samråd med nämnderna följa upp de fastställda målen och återrapportera till kommunfullmäktige

I kommunstyrelsens ansvarsområde ingår bland annat kommunikation, IT, trygghet- och säkerhetsarbete, jämställdhets-, demokrati-, och folkhälsofrågor, registratur, nämndadministration, kommunarkiv, ekonomistöd, upphandling och bemanning. Här ingår även ansvaret för räddningstjänst.

Kommunstyrelsen har ansvar för Plattform Lerum, strategiska kollektivtrafikfrågor, strategisk trafikförsörjning- och lokalförsörjning, strategisk samhällsplanering, vuxenutbildning, arbetsmarknad/sysselsättning och näringsliv. Vidare är kommunstyrelsen kommunens anställningsmyndighet, arbetslöshetsnämnd, arkivnämnd.

Inriktningar för mandatperioden

Det är en utmaning för alla kommuner att rekrytera och förvalta sin medarbetare. Fokus skall vara att skapa en trygg och stimulerande arbetsmiljö som ger arbetstagaren möjlighet att utvecklas. Chefskulturen skall utmärkas av en aktiv närvaro med transparens och förutsägbarhet. Ledarskapet präglas av tydliga och engagerade ledare som tar aktivt ansvar i alla led med en kultur som bygger på förtroende och ansvars känsla.

Inom bland annat äldreomsorgen blir det allt svårare att rekrytera personal, framför allt under sommarmånaderna, och bör därför ta fram ett förslag på hur en ekonomisk sommarbonus kan utformas för de som väljer att jobba i juli månad. Nämnden ska även utforma incitamentsmodeller med ekonomisk kompensation och anpassade arbetsuppgifter som gör det möjligt att jobba kvar inom äldreomsorgen några år ytterligare före pension, att jobba extra efter pension samt jobba inom äldreomsorgen från 16 års ålder.

Kollektivtrafiken och närheten till omvärlden är en livsnerv för Lerums kommun. Därför motsätter vi oss alla förslag på minskad turtäthet av expressbussar och verkar för att Lerums kommun ska bli en del av zon A i Västrafiks zonindelning. Därför är det också viktigt att kommunen verkar för en upprustning och två tillkommande spår på västra stambanan. Det är också av största vikt att verka för att säkerställa möjligheten till effektiv pendling under den period när intensiva renoveringar av västra stambanan genomförs. Kommunen skall även verka för att främja ändamålsenliga transporter utan att peka ut ett särskilt trafikslag, där trafikslag prioriteras olika för att uppnå god tillgänglighet till service och handel i hela kommunen oavsett om man bor i centrala Lerum eller i Tollerød.

Det finns utrymme att prioritera mer pengar till välfärden och samtidigt sänka skatten i Lerums kommun. En ansvarsfull skattesänkning påverkar inte välfärden, men ökar på sikt både kommunens och hushållens stabilitet. En ansvarsfull skattesänkning möjliggörs genom tydliga prioriteringar av skattemedel och hållbar förvaltning av kommunens tillgångar.

Om inget annat anges sker uppföljning inom de prioriterade inriktningarna i kommunens ordinarie ekonomi- och verksamhetsuppföljning.

Prioriterade inriktningar för Kommunstyrelsen år **2026**

- Nämnden ska verka för att kommunens fastigheter får en sammanhållen fastighetsförvaltning med fokus på effektivitet, kostnadsfokus och kvalitet.
- Nämnden ska verka för utbyggd kollektivtrafik via buss och tåg, att kommunen ska ingå i Västrafiks zon A och fyra spår på västra stambanan genom kommunen.
- Nämnden skall verka för att mildra effekterna av de stora planerade underhållsarbetena som kommer begränsa kommunens möjlighet till bra pendling
- Nämnden ska avveckla projekt som inte fokuserar på kommunens kärnverksamhet, exempelvis ny simhall och destination Garveriet.
- Nämnden ska verka för att genomföra ett utköp av fastigheter i Lerums kommun i Förbo samt kvittning genom försäljning av aktier i Förbo. Allt till förmån för ett eget fastighetsbolag
- Nämnden ska utreda och föreslå en incitamentsmodell som uppmuntrar anställda, framför allt inom omsorgsyren, att jobba kvar något eller några år extra efter pensionsålder, exempelvis en "80-90-100"-modell eller ett bonussystem
- Nämnden ska föreslå en modell för ekonomisk sommarbonus till ordinarie och vikarierande personal som jobbar inom äldreomsorgen under sommaren.
- Nämnden ska utreda och förslå en incitamentsmodell för att möjliggöra tidigare anställda, nu pensionerade, att jobba deltid eller timmar inom utbildningsnämndens och stöd- och omsorgsnämndens verksamheter

- Nämnden ska utreda och föreslå en modell för hur personer under 18 år kan anställas under kvällar, helger och lovveckor inom äldreomsorgen
- Nämnden ska utreda möjligheten att införa ständig helgtjänstgöring inom äldreomsorgen
- Nämnden skall utreda misslyckandet i Näringslivssatsningen där vi efter flera års rejäl satsning i både personal och pengar ligger på ungefär samma nivå som tidigare.
- Nämnden ska utreda förekomsten av hyrpersonal inom kommunen och föreslå åtgärder för att minska behovet av och kostnader kopplade till inhyrd personal.
- Nämnden skall fortsätta att upprusta kommunens kris- och krigsberedskap
- Nämnden skall införa ett nytt mått för ekonomisk hushållning; skuldkvot. Måttet skall säkerställa att kommunens upplåning är i balans med skatteintäkter och kostnader.
- Nämnden ska i samband med delårsrapporten i oktober ta ställning till kommunens prognostiserade resultat och fatta beslut om hantering av prognostiserat överskott/underskott som tidigare inte prognostiserats.
- Nämnden ska presentera en utredning med åtgärdsplan för hur den demografiska utvecklingen, med svagare befolkningsutveckling och äldre befolkning, påverkar kommunens investeringsförmåga, behov och verksamheter.

Ekonomi och förutsättningar

Kommunstyrelsens budgetram ökar med 11,7 miljoner kronor år 2026.

- Ökade priser och löner: 8,6 miljoner kronor
- Justering för minskade po-kostnader: -1,2 miljoner kronor
- Justering mellan nämnder ger en ökning av ramarmed 4,3 miljoner kronor (4,5 miljoner kronor från utbildningsnämnden för bemanningsenheten samt -0,2 miljoner kronor till kultur och fritidsnämnden för riktade insatsen gällande EPA ambassadör).
- *Omviktning av verksamheter från administrativa enheter till utbildnings- och omsorgsnämnden. -10 miljoner kronor*

	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028
Intäkter kommunstyrelsen				
Budgetram	275	276	285	294
Tillkommande övriga intäkter*	43			

*externa och förvaltningsinterna intäkter. Beslutas i samband med nämndens verksamhetsplan.

Utbildningsnämnden

Grunduppdrag

Utbildningsnämnden är ansvarig för följande verksamheter som enligt skollagen ingår i skolväsendet (2010:800): förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola.

Utbildningsnämnden fullgör de uppgifter som ankommer på vårdgivaren enligt hälso- och sjukvårdslagen för den medicinska delen av elevhälsan och elevhälsan i övrigt i kommunal förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola. Nämnden är därutöver även ansvarig för följande verksamheter: Särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet, annan pedagogisk verksamhet skollagen samt utbildning enligt lagen (2009:128) om yrkeshögskolan.

Inriktningar för mandatperioden

Skolresultaten i Lerums kommun visar en svag positiv trend sett till rekord bottennoteringen 2023, men vi kan inte vara nöjda förrän vi når och överträffar nivåerna före pandemin. Vi ser också att trenden från 2017 är kraftigt försämrade skolresultat i absoluta mått och också jämfört snittet i riket. Vi ser också att allt fler barn och unga kämpar med psykisk ohälsa. Det är därför avgörande att skolan aktivt främjar psykisk hälsa och erbjuder stöd i rätt tid. Vi konstaterar att vi står inför stora utmaningar i skolan.

Trots de ekonomiska utmaningarna och majoritetens nedskärningar under 2024 står vi fast vid vår ambition: att stärka elevhälsan, öka vuxennärvaron i skolan och sätta in tidiga insatser redan i de yngsta åldrarna. Vi vill investera i moderna och inspirerande läromedel och införa nolltolerans mot skolmisslyckanden. Vår målsättning är tydlig: alla elever ska lyckas, hela vägen genom grundskolan och gymnasiet. I Lerums kommun ska varje elev få möjlighet att nå höga kunskapsresultat utifrån sina individuella förutsättningar.

Förskolan spelar en dubbel roll: den ger barnen en trygg och lärorik start i livet, samtidigt som den möjliggör för föräldrar att förvärvsarbeta. År efter år visar föräldraenkäter att de fristående förskolorna ligger i topp – ett tydligt kvitto på kvalitet och engagemang. Därför är det viktigt att värna mångfalden av utförare och föräldrarnas rätt att välja.

Förskolan ska också rusta barnen inför skolstarten. Det innebär att pedagogiken ska vara både inspirerande och inkluderande, fånga upp de barn som vill lära mer och ge extra stöd till dem som behöver det. För de allra yngsta barnen är omsorg, anknytning och trygghet i fokus. En viktig del i detta är att minska barngruppernas storlek för att skapa en lugn och trygg miljö där varje barn blir sett. Nämnden ska även säkerställa valfriheten genom att pedagogisk omsorg ska erbjudas de familjer som så önskar.

Prioriterade inriktningar för Utbildningsnämnden år **2026**

- Nämnden planerar för att införskaffa fysiska läroböcker och minska användningen av kopierat material och liknande alternativ.
- Nämnden ska följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer gällande skärmanvändning för barn i olika åldrar, med särskilt fokus på verksamheten inom förskolan.
- Nämnden ska främja ökad valfrihet genom att skapa möjligheter för verksamhetsformer såsom föräldrakooperativ, pedagogisk omsorg (dagbarnvårdare) och olika typer av friskolor.
- Nämnden ska stärka sin kapacitet att tillhandahålla tidiga insatser för barn i förskoleåldern, i samarbete med stöd- och omsorgsnämnden.
- Nämnden ska anta en nollvision mot skolmisslyckanden, där målsättningen är att samtliga elever avslutar grundskolan med minst godkända betyg i samtliga ämnen.
- Nämnden ska upprätta en handlingsplan för elever med särskilda begåvningar. Planen bör fokusera på tidiga insatser.
- Nämnden ska höja meritvärdena i årskurs 6 och 9 genom förbättrade skolresultat.
- Nämnden ska undersöka om senare skolstart för gymnasieelever kan förbättra trafiksäkerheten och elevernas skolresultat.
- Nämnden ska upprätta en handlingsplan för att stödja ungdomar i gymnasieåldern som varken studerar eller är sysselsatta.
- Nämnden ska utveckla resursskolan för barn som inte kan gå i vanlig grundskola.
- Nämnden ska, i samarbete med socialtjänsten och skolan, vidareutveckla Plattform Lerum för att erbjuda stödinsatser till elever med särskilda behov.
- Nämnden ska implementera ett early-warning system för att identifiera elever som uppvisar tecken på svårigheter i ett tidigt skede.
- Nämnden ska införa en elevhälsogaranti med löfte om samma dags kontakt med elevhälsa.

- Mer rörelse ska införas i grundskolan.
- Samarbetet med föreningslivet ska utvecklas för bättre tillgång till aktiviteter.
- Ett samlat förslag om skolstrukturen i Lerum tas fram, inklusive förskolans barngruppsstorlek enligt Skolverkets riktlinjer.
- Utred möjligheten att erbjuda feriejobb med yrkesfokus till elever som har svårt att nå godkända betyg i engelska, svenska och matematik, tillsammans med lovskola.

Ekonomi och förutsättningar

Utbildningsnämndens budgetram ökar med totalt 30,6 miljoner kronor år 2026.

- Ökade priser och löner: 48,0 miljoner kronor
- Justering för minskade po-kostnader: -8,0 miljoner kronor
- Justering mellan nämnder ger en minskning av ramen med -9,4 miljoner kronor (-4,5 miljoner kronor till kommunstyrelsen för bemanningsenheten samt -4,9 miljoner kronor för hyra mm för Lerums Arena) samt index för ökade priser och löner (PKV) 48,0 miljoner kronor.

	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028
Intäkter utbildningsnämnden				
Budgetram	1 567	1 644	1 690	1 738
Tillkommande övriga intäkter*	194			

*externa och förvaltningsinterna intäkter. Beslutas i samband med nämndens verksamhetsplan.

Stöd- och omsorgsnämnden

Grunduppdrag

Stöd- och omsorgsnämnden ansvarar för att fullgöra kommunens uppgifter enligt lagar och förordningar inom socialtjänsten, den kommunala primärvården och stöd och service till funktionshindrade och etableringsåtgärder samt etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. När det i författning hänvisas till den nämnd som avses i 2 kap 4 § Socialtjänstlagen (2001:453) fullgör stöd -och omsorgsnämnden de uppgifter som författningen avser. Stöd- och omsorgsnämnden är vårdgivare enligt vad som anges i 11 kap 1 § Hälso- och sjukvårdslagen.

Inriktningar för mandatperioden

Äldreomsorg

Lerums kommun skall ha Sveriges bästa äldreomsorg. Äldre ska ha rätt till god livskvalitet och en värdig sista tid i livet. För att möjliggöra det behöver hemtjänsten stärkas för högre personalkontinuitet och bredare användning av välfärdsteknik. Rätten att välja vem som ska utföra omsorgen behöver stärkas genom att fler utförare etablerar sig inom ramen för Lagen om valfrihet (LOV) i hemtjänsten. Tillgången till olika former av seniorboenden behöver öka för att fler ska kunna leva självständigt längre. Personer som har fyllt 85 år ska ha rätt till förenklad biståndsbedömning för att beviljas insatser från hemtjänst och särskilt boende. Nämnden ska arbeta aktivt med äldresamtal för att informera om olika stödinsatser som finns att ta del av inom nämndens verksamheter och mötesplatser.

LSS

Lerums kommun har en stor andel yngre LSS-berättigade personer. I dagsläget är kommunens LSS-boenden fullbelagda, vilket leder höga kostnader för köpta platser i andra kommuner. Dessutom ställer det omsorgstagare och deras anhöriga inför svåra beslut om långa flyttar. Arbetet med att bygga fler LSS-boenden måste öka takt i Lerums kommun. Möjligheten att göra boendekarriär inom LSS, för ett alltmer självständigt boende, måste också stärkas. Ett viktigt steg i den riktningen är att rätten att behålla sin kontaktperson vid flytt till boende ska tydliggöras. År 2019 utnämndes Lerum till Årets LSS-kommun. Det är en identitet som kommunen behöver värna om och stärka. Lerum ska utmärka sig som en kommun som friar hellre än fäller i LSS-utredningar och som med hög servicenivå gör processerna och besluten begripliga och förutsägbara för brukare såväl som anhöriga, även exempelvis vid övergången från barn till vuxen eller till äldreomsorgen.

Öppenvårdsmottagningar för psykisk ohälsa och missbruk

Personer med psykisk ohälsa eller missbruk är ofta beroende av att stöd och hjälp finns geografiskt nära tillgängligt. Risken med långa transportsträckor till mottagningar är att hjälpen från samhället blir för otillgängligt. Därför ska nämnden verka för att öppna en psykiatrisk öppenvårdsmottagning i Lerums kommun, samt säkerställa att Mini-Maria kan flytta hem till Lerum.

Anhörigstöd

Anhöriga gör en stor, nästan alltid helt obetald, insats i hemmet för att stötta sjuka eller åldrande närstående. De anhöriga behöver få det stöd de behöver i form av avlastning, stöttning och vägledning av kommunen. Nämnden ska ta fram en anhörigstrategi och särskilt beakta anhöriga barns behov.

Våld i nära relationer

Nämnden ska stärka sitt arbete för att motverka våld i nära relationer och säkerställa att hjälp och stöttning finns tillgänglig dygnet runt. Förvaltningen ska ha kunskap om hur våld i nära relationer kan ta sig uttryck och ha verktyg att stötta med i olika skeden. För att kunna ge ett mer omfattande och anpassat stöd ska nämnden samverka nära med civilsamhället. Nämnden ska ta fram en hemlöshetsstrategi som bland annat berör arbetet med olika nivåer av boendestöd som kan ges till personer i behov av att lämna en våldsamt relation, där skyddat boende är det yttersta och mest långtgående alternativet.

Motverka ofrivillig ensamhet

Ofrivillig ensamhet är en av vår tids stora folksjukdomar. För att motverka ofrivillig ensamhet ska nämnden behålla, stötta och utveckla öppna mötesplatser med olika inriktning i nära samverkan med civilsamhället. Exempelvis så finns i dagsläget mötesplatser för personer med minnessvikt, språkcaféer, öppna förskolor och andra typer av arrangerade mötesplatser. Nämnden ska fortsätta utveckla sitt arbete med äldresamtal och nyttja de riktade statsbidrag som finns för att motverka ofrivillig ensamhet bland äldre.

Familjestöd

Trygga familjer och uppväxtvillkor är det säkraste skyddet mot en destruktiv livsstil i framtiden för barn. Därför behöver familjer och barn stötts med tidiga insatser i tidiga åldrar. En familjecentralsliknande verksamhet ska öppnas i Lerums tätort, så att familjecentraler återfinns i alla kommunens större tätorter. De öppna förskolornas uppdrag ska vidgas till att inkludera medvetet arbete med integration och samhällsorientering för nyanlända föräldrar. Första besöket till kommunens familjerådgivning ska göras avgiftsfritt, för att sänka tröskeln till att ta emot stöttning.

Prioriterade inriktningar för Stöd- och omsorgsnämnden år 2026

- Nämnden ska tillämpa förenklad biståndsbedömning för alla som fyllt 85 år
- Nämnden ska säkerställa ökad användning av välfärdsteknik inom äldreomsorgen
- Nämnden ska permanenta arbetet som görs inom projektet med demenslotsar långsiktigt inom nämndens ordinarie verksamhet
- Nämnden ska verka för etablering av fler utförare av hemtjänst inom ramen för LOV
- Nämnden ska verka för öppnandet av en psykiatrisk öppenvårdsmottagning i Lerums kommun samt öppna en lokal för Mini-Maria i Lerums kommun
- Nämnden ska stärka anhörigstödet och ta fram en anhörigstrategi
- Nämnden ska i ordinarie verksamheter prioritera förebygga och bryta ofrivillig ensamhet och isolering och nyttja riktade statsbidrag kopplade till detta arbete
- Nämnden ska skapa bättre förutsättningar för boendekarriär för personer med boendestöd
- Nämnden ska möjliggöra fortsatt stöd av kontaktperson vid flytt till boende för personer med boendestöd
- Nämnden ska stärka arbetet mot våld i nära relationer och stödet till brottsoffer.
- Nämnden ska ta fram en hemlöshetsstrategi med handlingsplan, för att motverka förekomsten av hemlöshet och ta ett helhetsgrepp kring boendefrågan, kopplat till våld i nära relationer, psykisk ohälsa och barnperspektivet.
- Nämnden ska verka för att behålla, stötta och utveckla öppna mötesplatser med olika inriktning, i kommunens och extern regi, exempelvis för personer med minnessvikt, daglediga, invandrare och föräldralediga.
- Nämnden ska öppna en familjecentral i Lerums tätort i samverkan med VGR
I väntan på att en permanent lokal och verksamhet färdigställs ska nämnden verka för att öppna en familjecentralsliknande verksamhet i samverkan med civilsamhället, exempelvis i form av ett IOP
- Nämnden ska göra första besöket till familjerådgivningen avgiftsfritt
- Nämnden ska verka för att i större utsträckning använda IOP och reserverade upphandlingar i genomförandet av verksamheter som faller inom nämndens ansvarsområde
- Nämnden ska implementera ett system så att den som har en funktionsnedsättning som faller inom LSS ska kunna resa mellan Lerum-Göteborg och Lerum-Alingsås till samma taxa som gäller inom kollektivtrafik.

- Nämnden ska implementera ett system så att den som får insatser genom LSS och har sjukersättning ska ha samma villkor inom kollektivtrafiken som ålderspensionärer.

Ekonomi och förutsättningar

Stöd och omsorgsnämndens ram ökar med totalt 36,1 miljoner kronor år 2026.

- Ökade priser och löner: 26,8 miljoner kronor
- Justering för minskade po-kostnader: -4,4 miljoner kronor
- Riktade medel: 11,2 miljoner kronor.
- Justering mellan nämnder ger en ökning av ramen med 2,5 miljoner kronor

De riktade medlen består främst av satsningar inom boende med särskilt stöd.

Intäkter stöd- och omsorgsnämnden	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028
Budgetram	865	915	941	968
Tillkommande övriga intäkter*	143			

*externa och förvaltningsinterna intäkter. Beslutas i samband med nämndens verksamhetsplan.

Samhällsbyggnadsnämnden

Grunduppdrag

I samhällsbyggnadsnämndens ansvarsområde ingår bland annat fysisk planering, exploateringsverksamhet, trafikrelaterade frågor, klimatanpassnings-, geoteknik och bullerfrågor, torghandel, avfallsverksamhet, gatuhållning samt vatten- och avloppsverksamhet, lokalvård, kostverksamhet samt vaktmästeritjänster. Samhällsbyggnadsnämnden företräder kommunen som ägare till kommunens samtliga fastigheter.

Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för kommunens återvinningscentral Hultet, där kommunens invånare bland annat kan lämna återvinningsmaterial, trädgårdsavfall, farligt avfall, skrot och grovsopor. Vidare ingår det i nämndens uppdrag att ansvara för måltidsservice inom skola och äldreomsorg samt drift och utveckling av kommunens alla lokaler.

Samhällsbyggnadsnämnden ska utveckla digitaliseringen för bättre och effektiva arbetssätt i samhällsbyggnadsprocesser. Det kan ske genom helt digitaliserade processer och ärendeflöden.

Inriktningar för mandatperioden

Tre av fyra av Sveriges invånare vill bo i villa – och i Lerums kommun ska den drömmen vara möjlig att förverkliga för vanliga familjer. Därför är vi pådrivande för att nya detaljplaner för småhus tas fram kontinuerligt och att det ständigt fylls på med tomter som är obundna till specifika husleverantörer. Det ska finnas alternativ för den som vill sälja sin villa och flytta till ett enklare eller mindre boende att bo kvar i kommunen.

Det ska finnas olika boendeformer för livets olika faser. För att möjliggöra flyttkedjor såväl som förebygga omsorgsbehov i högre åldrar behöver framförallt fler seniorboenden prioriteras. För att tillskapa fler små bostäder - exempelvis som studentbostäder, generationsboenden eller för sociala ändamål – vill vi uppmuntra byggnation av Attefallshus.

En miljö i balans, med ren luft och rent vatten är en förutsättning för allt liv på vår planet och vi har ett ansvar för det avtryck som vi gör. Därför ska vi använda alla de teknologiska framsteg som vi gjort, för att värna den miljö vi lever i. Här har vi en positiv framtidssyn; vi är teknikoptimister och vill uppmuntra till tekniska lösningar för att möta miljöproblemen.

För att öka trafiksäkerheten vill vi att tungt belastade vägar byggs ut och görs mer trafiksäkra och att utbudet av parkeringar och pendlingsparkeringar möter efterfrågan. Vi vill även prioritera att cykelvägar och säkra att överfarter färdigställs inom de närmsta åren, exempelvis cykelbana längs Olstorpsvägen i Gråbo och Högsboholmsvägen i Floda.

Prioriterade inriktningar för Samhällsbyggnadsnämnden år 2026

- Nämnden ska verka för att tillåta byggnation i hela kommunen, inklusive landsbygden och motverka kommunala särkrav i planer - som försenar, fördyrar och försvårar byggnation
- Nämnden ska säkerställa kontinuerligt detaljplanearbete, så att det fylls på med nya småhustomter att bebygga, samt säkerställande att det finns småhustomter för privatpersoner att köpa, som är obundna till husleverantörer
- Nämnden ska utreda och föreslå en modell för ekonomiskt stöd för byggnation av Attefallshus till dem som skriver kontrakt med kommunen om att hyra ut huset som permanentboende under ett antal år
- Nämnden ska prioritera byggnation av seniorboenden och BMSS
- Nämnden ska öka framdriften inom kommunens samhällsbyggnadssektor och korta tiden att ta fram nya planer eller (Nämnden ska snarast införa tydliga tidsmål för framtagning av detaljplaner, aktivt följa upp planprocessens steg och säkerställa att nya tomter och byggmöjligheter godkänns och blir byggklara utan onödiga förseningar.)
- Nämnden ska förnya gamla detaljplaner och uppdatera tomtstorlekar och byggnadsareor efter dagens standard, vilket skulle möjliggöra för förtätning utanför tätortscentrum
- Nämnden ska bygga ut cykel- och gångvägar där det saknas i kommunen
- Nämnden ska inventera farliga busshållplatser/överfarter längs barns skolvägar och ta fram en åtgärdsplan för att öka säkerheten längs skolvägar i hela kommunen
- Nämnden ska verka för att öka kapaciteten och säkerheten på hårt belastade bilvägar i kommunen
- Nämnden ska säkerställa att behovet av pendelparkeringar möts
- Nämnden ska andelen närproducerad mat inom kommunens verksamheter samt verka för möjlighet att upphandla viltkött
- Nämnden ska säkerställa att alla skolor och förskolor får tillräckliga leveranser av måltider och mellanmål

Ekonomi och förutsättningar

Samhällsbyggnadsnämndens ram ökar med totalt 5,7 miljoner kronor år 2026.

- Ökade priser och löner: 7,1 miljoner kronor
- Justering för minskade po-kostnader: -1,4 miljoner kronor

Intäkter	Budget	Budget	Budget	Budget
samhällsbyggnadsnämnden	2025	2026	2027	2028
Budgetram	231	234	241	248
Tillkommande övriga intäkter*	632			

*externa och förvaltningsinterna intäkter. Beslutas i samband med nämndens verksamhetsplan.

Kultur- och fritidsnämnden

Grunduppdrag

Inom kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde ingår folkbibliotek, öppen ungdomsverksamhet, kulturskola och att förvalta och utveckla kommunens fritidsanläggningar.

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar också för föreningsbidrag till idrott- och kulturföreningar liksom bidrag till studieförbund. Nämnden ansvarar också för kommunens kulturverksamhet, konst och konstnärlig utsmyckning. Nämnden ska även verka för bevarande, vård och lämplig användning av byggnader, anläggningar och miljöer av kulturhistoriskt eller estetiskt värde samt främja lokalhistorisk forskning och hembygdsvårdande verksamhet.

Inriktningar för mandatperioden

Nämnden ska stötta och möjliggöra för det rika föreningsliv som finns i Lerums kommun, genom stöd i form av föreningsbidrag och nära dialog med föreningarna. Nämnden finns till för att stötta och förenkla för föreningslivet. Därför ska nämnden så långt erbjuda en god serviceupplevelse till föreningslivets representanter och så långt som möjligt undvika att orsaka administration och krångliga regelverk för föreningarna. Nämnden ska säkerställa att det långsiktigt finns tillgång till lokaler för idrottsutövning och kulturverksamhet, som utövarna har råd att hyra, i samarbete med samhällsbyggnadsnämnden. Nämnden skall även verka för att införa demokratikriterier såsom öppenhet och inkludering som bärande styrning för när en förening skall kunna söka verksamhetsstöd.

Nämnden ska säkerställa att det finns ett basutbud för kulturskolan i alla kommundelar och att de längsta köerna kortas. Särskilda satsningar görs för föreningslivet i stort där det tillförs ett utökat föreningsstöd.

För att kommunens fritidsgårdar ska vara attraktiva mötesplatser är det viktigt att de anpassas efter målgruppens behov och intressen. Samarbetet mellan ungdomsverksamheten och föreningslivet ska stärkas. Särskilt skall kommunen säkerställa behovet av fritidsgård i de mer perifera delarna av kommunen. Sjövik är ett bra exempel på där vi som kommun behöver lyssna in våra invånare när de beskriver behovet.

Kommunen ska underlätta för målgrupper som har behov av fysiska och sociala aktiviteter. Särskilt fokus läggs på barn och unga med behov av mer fysisk aktivitet samt på att främja meningsfulla aktiviteter för äldre och personer med funktionsnedsättning, med inriktning på rörelse och sociala kontakter. Bibliotekens öppettider och personalresurser ska anpassas för att säkerställa att de är bemannade när flest besökare är där. Detta för att kunna ge bästa möjliga service, inklusive hjälp med digitala ärenden.

Prioriterade inriktningar för Kultur- och fritidsnämnden år 2026

- Nämnden ska arbeta aktivt tillsammans med civilsamhället för att personer med funktionsnedsättning ska kunna ta del av kultur- och fritidsverksamheter i kommunen
- Nämnden ska kartlägga föreningslivets lokalbehov för att säkerställa långsiktig tillgång, till för föreningslivet överkomliga hyror.
- Nämnden ska säkerställa ett basutbud för kulturskola i varje kommundel (Sjövik, Stenkullen, Tollered, Gråbo, Lerum och Floda) och korta köerna till de ämnen och kurser i kulturskolan med längst kötid.
- Nämnden ska stärka dialogen och ha god servicekänsla jämt emot föreningslivet
- Nämnden skall verka för att samtliga föreningar som uppfyller grundläggande demokratiska principerna skall få föreningsstöd utan att ställa krav på att föreningarna skall inskränkas i möjligheten till att uttrycka grundläggande mänskliga fri- och rättigheter.

Ekonomi och förutsättningar

Kultur- och fritidsnämndens ram ökar med totalt 9,7 miljoner kronor år 2026.

- Ökade priser och löner: 3,0 miljoner kronor
- Justering för minskade po-kostnader: -0,3 miljoner kronor
- Riktade medel: 2,0 miljoner kronor.
- Justering mellan nämnder ger en ökning av ramen med 5,1 miljoner kronor (0,2 miljoner kronor från kommunstyrelsen för EPA ambassadör samt 4,9 miljoner kronor från utbildningsnämnden för hyra mm för Lerums Arena).

De riktade medlen består bland annat av ökade kapitalkostnader.

Intäkter kultur- och fritidsnämnden	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028
Budgetram	91	107	110	113
Tillkommande övriga intäkter*	7			

*externa och förvaltningsinterna intäkter. Beslutas i samband med nämndens verksamhetsplan.

Överförmyndarnämnden

Grunduppdrag

Överförmyndarnämndens ansvarar och verkställer överförmyndarverksamhet i Lerums kommun. Överförmyndarnämndens huvudsakliga uppgift är att utöva tillsyn över förmyndares, gode mäns och förvaltares verksamheter.

Överförmyndarnämnden fullgör kommunens uppgifter enligt föräldrabalken, lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn och vad som i övrigt i lag eller annan författning sägs om överförmyndarnämnd.

Överförmyndarnämndens verksamhet är en kommunal och obligatorisk tillsynsmyndighet. Uppdraget består främst i att verka för att personer som företräds av någon annan i ekonomiska och andra frågor, en så kallad ställföreträdare, inte ska drabbas av rättsförluster på grund av ställföreträdarskapet.

Genom sitt uppdrag ska nämnden skydda personer som inte själva kan ta vara på sina rättigheter eller sköta sin ekonomi. En kompetent och engagerad ställföreträdare bidrar i stor utsträckning till stabilitet och en mer hållbar vardag för sin huvudman.

I uppdraget ingår också att utreda behov av god man eller förvaltare samt att rekrytera och utbilda dessa ställföreträdare.

Inriktningar för mandatperioden

Nämnden ska stötta och möjliggöra en god ekonomisk förvaltning av medel för att säkerställa en god långsiktigt riskavvägd avkastning för de som omfattas av ställföreträdare. Det är inte rimligt att utgå från att lägsta möjliga risk är en god förvaltning och på så sätt undandra möjligheten till en adekvat avkastning av medel som är ställda under förvaltning. Här behöver samverkan med aktörer med god finansiell kompetens säkerställas.

Prioriterade inriktningar för Överförmyndarnämnden år **2026**

- Säkerställa att beslut om förvaltning av ekonomiska medel för personer som företrädas av en ställföreträdare fattas i linje med heltäckande placeringsrådgivning från väletablerade finansiella institut där klassiska parametrar för förvaltning av förmögenhet beaktas.

Ekonomi och förutsättningar

Överförmyndarnämndens ram ökar med totalt 0,1 miljoner kronor år 2026.

- Ökade priser och löner: 0,1 miljoner kronor

	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028
Intäkter överförmyndarnämnden				
Budgetram	4	4	4	4
Tillkommande övriga intäkter*	0			

*externa och förvaltningsinterna intäkter. Beslutas i samband med nämndens verksamhetsplan.

Individnämnden

Grunduppdrag

Individnämnden ansvarar för myndighetsutövning som rör enskild person inom socialtjänsten, individ-och familjeomsorg, hälso- och sjukvården, stöd och service till funktionshindrade samt bistånd till enskilda.

stöd, hemtjänst, särskilt boende, korttidsboende, anhörigvård, mottagning och integration av nyanlända, bostadsanpassning, färdtjänst samt beslut avseende serveringstillstånd.

Nämnden ansvarar också för myndighetsutövning inom förskola och viss annan pedagogisk verksamhet, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, skolbarnsomsorg, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning.

Inriktningar för mandatperioden

Fokus är att utöka samverkan med stöd- och omsorgsnämnden så att beslut och inriktar i nämnderna samverkar. Särskild vikt skall läggas vid det uppdraget när vägledande bestämmelser revideras. Denna revidering skall göras i mycket nära samverkan med stöd- och omsorgsnämnden

Prioriterade inriktningar för Individnämnden år 2026

- Nämnden ska verka för trygga, snabba och förståeliga processer för de individer som berörs av nämndens beslut
- Nämnden ska bifalla hellre än avslå insatser i svårbedömda fall. Väger ett beslut i svårbedömda fall skall ingångsvärdet vara att nämnden bedömer till fördel för individen med fokus på individens bästa.

- Nämnden ska stärka sitt fokus på barns rätt att höras i frågor som berör dem själva

Ekonomi och förutsättningar

Individnämndens ram ökar med totalt 0,3 miljoner kronor år 2026.

- Ökade priser och löner: 3,0 miljoner kronor
- Justering för minskade po-kostnader: -0,2 miljoner kronor
- Justering mellan nämnder ger en minskning av ramen med -2,5 miljoner kronor till stöd-och omsorgsnämnden (högkostnadsskydd för färdtjänst).

	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028
Intäkter individnämnden				
Budgetram	101	101	104	107
Tillkommande övriga intäkter*	2			

*externa och förvaltningsinterna intäkter. Beslutas i samband med nämndens verksamhetsplan.

Miljö- och byggnadsnämnden

Grunduppdrag

Miljö- och byggnadsnämnden ska fullgöra kommunens uppgifter avseende myndighetsutövning såväl mot enskild som mot kommunens egen verksamhet inom ramen för miljö- och hälsoskyddsområdet, plan- och byggväsendet samt livsmedel och trafik.

Med myndighetsutövning avses rätt att för enskild bestämma om exempelvis förmån, rättighet, skyldighet, disciplinär bestraffning eller annat jämförbart förhållande.

Miljö- och byggnadsnämnden ska lämna råd, upplysningar och information i frågor som rör nämndens verksamhet.

Inriktningar för mandatperioden

Inriktningar för mandatperioden Lerums kommun har som målsättning att få Sveriges bästa näringslivsklimat. En viktig del i det arbetet handlar om myndighetsutövningen och dess servicegrad. I diverse olika mätningar ser vi att kommunen får ett bättre resultat. Exempelvis fick kommunen sitt bästa resultat på 16 år i Svenskt Näringslivs företagsranking. Även i Sveriges Kommuner och Regioners (SKR:s) insiktsmätning fick kommunen en klar förbättring på samtliga områden. Höjt kundindex (NKI) företag för bygglov stack dock ut med ett mer negativt resultat. Det är därför viktigt att nämnden arbetar aktivt för att öka resultatet och därmed också servicegraden för kommunens invånare och företag.

Det är viktigt att Lerums kommun säkerställer att ett besked vad gäller bygglov levereras till den sökandes inom 10 veckor, förutsatt kompletta handlingar vid ansökan. Detta har förbättrats men ännu är inte målet uppfyllt. Därför ska nämnden arbeta vidare med detta. Som ett led i det så ska nämnden se över digitaliserings- och automatiseringsmöjligheter vad gäller bygglovsprocessen.

Vidare är det viktigt att den kompetens som finns i miljö- och byggnadsnämnden bibehålls inom den kommunala förvaltningen inom Sektor samhällsbyggnad. Därför kan personal, vid eventuellt behov, underlätta arbetet inom andra delar av sektorn.

Prioriterade inriktningar för miljö- och byggnadsnämnden år 2026

Verka för att möjliggöra villabebyggelse

Säkerställa att äganderätten inskränks i så lite utsträckning som möjligt i de beslut som tas. Exempelvis skall nämnden i möjligaste mån undvika att begränsa gestaltningen i de bygglov som ges. När grannar och allmänhet påverkas skall det tas i beaktande.

Ekonomi och förutsättningar

Miljö- och byggnadsnämndens ram minskar med totalt 0,3 miljoner kronor år 2026.

- Ökade priser och löner: 0,5 miljoner kronor
- Justering för minskade po-kostnader: -0,2 miljoner kronor

Intäkter miljö- och byggnadsnämnden	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028
Budgetram	17	17	17	18
Tillkommande övriga intäkter*	14			

*externa och förvaltningsinterna intäkter. Beslutas i samband med nämndens verksamhetsplan.

Valnämnden

Grunduppdrag

Valnämnden fullgör de uppgifter som enligt gällande författningar ankommer på valnämnd vid genomförande av val till Riksdagen, region, kommunfullmäktige och val till Europaparlamentet samt vid genomförande av folkomröstningar.

Ekonomi och förutsättningar

Valnämndens ram ökar med totalt 1,0 miljoner kronor 2026.

- Riktade medel 2026: 1,0 miljoner kronor

	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028
Intäkter valnämnden				
Budgetram	0			
Tillkommande övriga intäkter*	0			

*externa och förvaltningsinterna intäkter. Beslutas i samband med nämndens verksamhetsplan

2 Investeringar

Investeringsbudgeten för 2026 uppgår till 600 miljoner kronor. De investeringar som samlas i investeringsportföljen uppgår till 371 miljoner kronor, ordinarie investeringsbudget. Utöver det finns investeringar som anses som särskilt strategiska för kommunen och lyfts därför ur portföljen och redovisas separat. Dessa investeringar möjliggör utveckling i hela Lerums kommun, bland annat i verksamhetslokaler, infrastruktur och VA (vatten- och avlopp) och uppgår till 229 miljoner kronor.

Investeringar i taxefinansierad verksamhet som VA och renhållningsverksamhet finansieras till största del via taxor.

Årets investeringsbudget kvarstår enligt förvaltningens förslag men med uppdraget att den skall revideras för att matcha de tankar som presenteras kring långsiktig skuldsättning i förhållande till reviderade prognoser vad avser befolkningstillväxt. Vi kan i nuläget inte lämna förslag på hur investeringsbudgeten skall revideras då förvaltningen enbart anger en budgetram i budgetunderlaget. Förvaltningen anger att de arbetar dynamiskt med ramen och därför inte kan specificera vilka objekt som är aktuella. Vi har bett om ett utdrag på de objekt som nu hanteras av förvaltningen då vi inte vill lägga förslag som riskerar att få icke önskvärda effekter, men här meddelar förvaltningen att det är ett arbetsmaterial och att de därför inte kommer lämna ut information om vilka projekt man jobbar med.

Med den reservationen, dvs att vi inte har tillräckligt med information för att kunna lägga ett informerat förslag, väljer vi ändå att lägga förslag på en reducerad investeringsbudget givet avtagande befolkningsökning.

Investeringsbudget 2026 med plan 2027-2028

Den största andelen investeringar åren 2026 – 2028 sker inom kommunens verksamhetslokaler och inom VA-verksamheten. Kommunen står inför ett flertal stora investeringar, bland annat Dergårdenområdet och flera åtgärder för att säkerställa vattenförsörjningen. Kommunen har även årligen behov av investeringar inom verksamheterna skola, stöd och omsorg och övrig samhällsbyggnad för att minska akuta åtgärder i den dagliga driften.

Ny Kretsloppspark planeras att vara klar i början av år 2026. Grundskolan Norra Hallsås, med tillhörande infrastruktur och markarbeten är i en intensiv fas. För att skapa framdrift även i övriga ordinarie investeringar i kommunen hanteras denna som ett tillägg utanför budgetramen. Ytterligare strategiska projekt för samhällsutvecklingen är Ombyggnad av Lerums Vattenverk och tidigare nämnd Kretsloppspark som hanteras på liknande sätt i förhållande till budgetram. Samma princip gäller för Dergårdens gymnasium, total projektkalkyl ca 600 miljoner kronor samt parkeringshus, total projektkalkyl ca 280 miljoner kronor. Utgifterna väntas i utblicksåren 2027 - 2034. Även strategiska markförvärv hanteras i särskild ordning utanför budgetramen och utgifterna fluktuerar kraftigt över åren. En uppskattad genomsnittlig grundnivå på 2 miljoner kronor årligen ingår i budget. Därutöver kan unika markförvärv uppkomma som beslutas enskilt av kommunfullmäktige löpande.

För Nytt trafikmot i centrala Lerum kan utbyggnation påbörjas i utblicksåren 2031 - 2032, men färdigställas därefter. Nytt trafikmot mellan Kastenhof och Floda ligger bortanför kommande 10-års period.

I samarbete med Partille kommun pågår planer för att skapa ett verksamhetsområde som ska möjliggöra framtida etableringar av verksamheter som bidrar till arbetstillfällen och utvecklar samhället. Ambitionen är att utbyggnad av Jeriko kommer påbörjas i senare delen av 10 års perioden. Kristdemokraterna vill innan ett beslut om genomförande av projektet beakta både ekonomiska, ekologiska och sociala effekter. Det i linje med ursprunglig reservation när projektet inleddes.

miljoner kronor	Utfall 2024	Prognos 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Utblick
						2029- 2034 (per år)
Ordinarie investeringsbudget	-450	-450	-371	-295	-317	-406
Verksamhetslokaler	-87	-162	-207	-140	-208	-224
Samhällsbyggande verksamhet	-80	-64	-53	-62	-56	-72
Samhällsbyggande verksamhet inom exploatering	x	-6	-11	-5	-4	-34
Nämndernas verksamhetsinvesteringar	-23	-28	-30	-29	-27	-27
Investeringar inom exploateringsprojekt*	-23	x				
Summa skattefinansierade investeringar	-214	-260	-301	-236	-295	-357
Renhållning	x	-33	0	0	0	0
VA verksamhet	-120	-117	-79	-66	-26	-45
VA verksamhet inom exploatering	x	-2	-6	-8	-11	-19
VA anslutningsavgifter	11	15	15	15	15	15
Summa taxefinansierade investeringar	-109	-102	-70	-59	-22	-49
Summa ordinarie investeringar	-323	-397	-371	-295	-317	-406
Tillägg investeringsbudget						
Norra Hallsås grundskola**	-119	-129	-121	-13		
Lerums Vattenverk, ombyggnad process		-17	-90	-140	-71	-22
Kretsloppspark Stenkullen		-43	-1			
Gymnasium Dergården ***		0	-15	-150	-200	-117
P-hus Dergården ****		0	0	0	-10	-53
Markförvärv	-17	-14	-2	-2	-2	-2
Summa investeringar	-459	-600	-600	-600	-600	-600

* Investeringar inom exploatering delas upp från och med 2025.

** Norra Hallsås grundskola, tillhörande infrastruktur ingår i ordinarie investeringsbudget.

*** Investeringen planeras pågå fram till och med 2031 där prognosen är i genomsnitt 117 miljoner kronor per år, 2029-2031.

**** Investeringen planeras pågå fram till och med 2034 där prognosen är i genomsnitt 53 miljoner kronor per år, år 2029-2034.

Kapitalkostnader

Under planperioden sker en betydande ökning av kapitalkostnader (avskrivningar och räntekostnader) med anledning av höga investeringsvolymerna. Utifrån investeringsbudgeten 2026-2028 har kapitalkostnader beräknats där investeringarnas prognostiserade avslutsdatum har beaktats. Beräknat på budgeterade investeringsnivåer samt de uppskattade färdigställandetiderna bedöms kapitalkostnaderna öka med genomsnitt ca 45 miljoner kronor per år. Övriga driftskostnader kopplade till investeringarna tillkommer.

Kapitalkostnaderna kommer att påverka verksamheterna när investeringarna avslutas och tas i bruk. I och med att investeringar förskjuts tidsmässigt kommer även kapitalkostnader att förskjutas i tid det är därför svårt att exakt säga när de uppkommer.

Investeringsportföljen

Investeringsportföljen är indelad i fem nivåer enligt följande:

- Verksamhetslokaler
- Samhällsbyggande verksamhet (särredovisas del inom exploatering)
- Renhållning
- Vatten och avlopp (VA, särredovisas del inom exploatering)
- Nämndernas verksamhetsinvesteringar

Verksamhetslokaler

Under år 2026 förväntas ombyggnationen av Torpskolan fullt ut vara färdigställd, med 150 nya grundskoleplatser.

Byggnation av Grundskolan Norra Hallsås pågår och förväntas stå färdig år 2027 med 250 nya grundskoleplatser.

Renovering och ombyggnad av Vattenpalatset pågår med en plan att vara färdigställd första delen av år 2027.

Byggnation av Ishall Stenkullen planeras tidigast starta år 2028, detaljplanearbete och planering för byggnation pågår. Start av byggnation är förskjutet i tid ca 2 år jämfört med tidigare plan för att balansera budgetnivån över tid.

Detaljplanering av Dergårdsområdet pågår där planen är att byggnation av ny gymnasiebyggnad och parkeringshus kommer starta under 2027 och 2028.

Ett BMSS boende i Floda planeras att vara klart år 2026 och ambitionen är att byggnation av ytterligare två boenden samt lokaler för daglig verksamhet skall starta år 2026. Planen är att fortsätta starta byggnationen av ett till två BMSS boenden årligen tills behovet är tillgodosett och takten kan minska. Utredning pågår för att kunna starta byggnation av särskilt boende senast i slutet av planår 2028.

Tillbyggnad av Bäckamadens förskola pågår och Lokaler för hemtjänst och hemsjukvård samordnas inom byggnaden som förväntas bli klar år 2027.

Byggnation av ytterligare förskoleavdelningar och grundskoleplatser kommer ske i en lägre takt de närmaste åren och anpassas till befolkningsprognosen.

Samhällsbyggande verksamhet

Under år 2026 kommer ombyggnationen av Flodamotet att pågå. Utbyggnaden förväntas vara färdig år 2027. Investeringar i form av vägar, gång- och cykelbanor samt skyfallsåtgärder vid Ny skola Norra Hallsås färdigställs år 2026.

En ny pendelparkering i Hulan blir färdigställd år 2026.

I centrala Lerum planeras för ett nytt resecentrum med både ökad kapacitet för kollektivtrafiken och en mer attraktiv vänte- och bytespunkt för kollektivtrafikresenärerna. Samarbete med regionen sker inom projektet. Planering pågår för att möjliggöra framtida utveckling av lokaler. Investeringar i form av anläggning av mark och trafikåtgärder kommer genomföras inom projektet. Resecentrum Lerum C planeras att stå klart till år 2028.

Arbete med trafiksäkerhetsåtgärder, underhåll av vägar och åtgärder för att förebygga ras och skred pågår löpande. Planering för fler parkeringsplatser i flera delar av kommunen pågår liksom planering och genomförande av gång- och cykelvägar för att skapa ett mer sammanhängande cykelvägnät. Arbete pågår även med att färdigställa vägar i samband med exploateringsprojekt såsom tex Bäckamaden.

Taxefinansierad verksamhet: VA och renhållning

Byggnation av ny kretsloppspark i Stenkullen pågår. Den förväntas stå klar under 2026.

Ombyggnation av Lerums vattenverk pågår. Områden i och kring Gråbo pågår planering för att säkra vattenförsörjning och dricksvattenproduktionen och möjliggöra för fortsatt befolkningstillväxt.

Vad gäller VA sker även insatser för att säkerställa produktionskapaciteten vid överföringsledning Sjövik – Björboholm, med slutår 2027.

För boenden kring Alsjön och Krokjön i Gråbo pågår byggnation för att skapa möjlighet till vatten och avloppsanslutningar som bedöms bli färdigställda år 2027.

Arbete med förnyelse av VA ledningar planeras och pågår på flera ställen i kommunen. Upprustning av befintliga dämmen, pumpstationer och flera årliga löpande åtgärder pågår för att minimera driftstörningar. Byggnation av VA kopplat till flera exploateringsprojekt pågår.

Nämndernas verksamhetsinvesteringar

Upprustning och ombyggnation av Stonehill samordnas med Ishallsbyggnation och startas år 2028 vilket är förskjutet i tid ca 2 år jämfört med tidigare plan för att balansera budgetnivån över tid.

Omläggning av flera konstgräsplaner samt renovering och upprustning av Aspevallen planeras och genomförs tidigast år 2029. vilket är förskjutet i tid ca 3 år jämfört med ursprungsplan för att balansera budgetnivån över tid.

Verksamhetsspecifika investeringar av engångskaraktär förekommer, exempelvis inköp av övervakningskameror, men även årligen återkommande investeringar, till exempel inventarier och medicinteknik. Inom Kultur och Fritid sker löpande upprustning av Fritidsanläggningar, badplatser och byggnation och upprustning av ridvägar, vandringsleder och spår.

Exploatering

Kommunens exploateringsverksamhet införskaffar, utvecklar och iordningställer mark för bostads- och verksamhetsändamål. Exploateringsprojekt sträcker sig oftast över flera år och innebär omfattande och tidskrävande utredningar. Inkomster består av markförsäljning och exploateringsbidrag från exploatörer. Dessa inkomster syns inte i investeringsbudget utan det redovisas i exploateringsbudget. Utgifter i exploateringsprojekt består, främst av, inköp och iordningställande av mark och utgifter för att bygga kommunala anläggningar inom exploateringsområde.

Sammanställning exploateringsbudget 2026 och plan 2027-2028	2026	2027	2028
Exploateringsersättningar	4	21	7
Markförsäljning	14	10	9
Summa inbetalningar	18	31	16
Omsättningstillgångar	-3	-10	-36
Anläggningstillgångar (Samhällsbyggande verksamhet)	-11	-5	-4
Anläggningstillgångar (VA verksamhet)	-6	-8	-11
Summa utbetalningar	-20	-23	-51
Summa inbetalningar & utbetalningar	-2	8	-35

Under år 2026 kommer färdigställande av exploateringsprojekt vid Bäckamaden, Öxeryd och Gnejsvägen/Mosaikvägen pågå. Planering av Væxthustomten i Floda kommer att pågå, med utveckling av mark för bostäder.

Dergården är ett av kommunens största exploateringsprojekt och innehåller stora kommunala investeringar, som nytt gymnasium och nytt kulturhus. Här planeras också för nya bostäder. Hela paketet med både utbyggnad av infrastruktur och de kommunala verksamhetslokalerna beräknas kosta drygt en miljard kronor. Första delarna av exploateringen väntas färdigställas i början av 2030-talet.

Strategiska projekt

Varje år identifieras ett antal investeringsprojekt som följs upp särskilt vid tertialuppföljningarna. Det är inte nödvändigtvis likställt med att de har höga kostnader.

Vi Kristdemokrater kommer vilja utvärdera aktuella projekt till förmån för en balanserad investeringstakt givet förändringar i befolkningskalkyler.

År 2026 har följande projekt identifierats av förvaltningen:

Strategiska projekt (Projekt med särskild uppföljning 2026)	Kalkylfas i budget	Prognos total projekt- kalkyl (tkr) i budget	Prognostiserat slutår	Förväntad effekt
Torpskolan	Genom- förande	220 000	2026	150 nya grundskoleplatser
Grundskola Norra Hallsås	Genom- förande	421 000	2027	800 nya grundskoleplatser
Reservkraft	Planering	14 000	2028	Skydda liv och hälsa
Renovering och ombyggnad vattenpalatset	Genom- förande	207 000	2027	Ökad möjlighet till attraktiv simundervisning, fritidsverksamhet och mötesplats.
Nybyggnation Ishall Stenkullen	Planering	88 000	2029	Ökad möjlighet till fritidsverksamhet och attraktiv mötesplats. Framflyttad i tid för skapa budget i balans.
Flodamotet	Planering	50 000	2027	Öka trafiksäkerheten, möjliggöra bussanknytning och pendelparkering.
Resecentrum Lerum C	Planering	60 000	2029	Mer attraktiv bytespunkt och förbättrad kollektivtrafik.
Kretsloppspark Stenkullen	Genom- förande	90 000	2026	Kretsloppsanpassad återvinningscentral
VA utbyggnad Alsjön-Kroksjön	Planering	113 000	2027	Möjlighet till kommunalt vatten och fungerande avlopp för flera fastigheter
Överföringsledning Sjövik-Björboholm	Genom- förande	73 000	2027	Fungerande avlopp för flera fastigheter
Gråbo förstärkt vattenförsörjning	Förstudie	x	x	Säkerställd nuvarande och framtida dricksvattenproduktion
Lerums Vattenverk ombyggnad process	Planering	349 000	2029	Ökad och bättre vattenförsörjning
Paket Dergården	Förstudie	1 224 000	2029-2035	Nya kvarter med gymnasium, kulturhus, bostäder, parkeringshus och infrastruktur
Paket Aspen strand	Förstudie	235 000	2035	Nya kvarter med bostäder, förskola och infrastruktur

3 God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska kommunen i sin budget ange både finansiella och verksamhetsmässiga mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Målen ska utvärderas i årsredovisningen vid det aktuella budgetårets slut.

Kommunens verksamhet ska bedrivas enligt principerna för god ekonomisk hushållning. Det innebär att kommunen ska uppfylla både fullmäktiges mål för verksamheten och de finansiella målen. Hur väl kommunen lyckas uppnå en god ekonomisk hushållning bedöms utifrån verksamhetens förmåga att uppfylla fullmäktiges mål utifrån de ekonomiska förutsättningarna.

Vi ser att funderingarna kring skuldnivå och hur den förhåller sig till skatteintäkter etc är en bra start för att etablera ett nytt mål för god ekonomisk hushållning:

Skuldkvot - skuldtäckningsgraden

För att uppnå kommunfullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning måste vi veta att vi kan bära de krediter som kommer tar upp utan att det påverkar den verksamhet vi bedriver i vår kommun. Ett mått för att säkerställa det är skuldkvot där vi ser att vi har tillräckligt med pengar för att bedriva vår verksamhet.

Något förenklat menar vi att det skall konstrueras enligt följande: årets resultat plus avskrivningar i relation till kommunkoncernens räntebärande skulder. Nyckeltalet ger en god förmåga att förstå förmågan att bära de egna skulderna över tid; ett nyckeltal som förenar resultat och balanssidan på ett tydligt sätt. Referens för en kort introduktion ges via Kommuninvest "Den kommunala låneskulden 2019" -fördjupningsavsnittet 1.

Det nya finansiella måttet harmoniserar med kristdemokraternas önskan om att se över investeringstakten i förhållande till befolkningstillväxt och förmåga att bära skuld och investeringar.

God ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv

För att nå god ekonomisk hushållning inom kommunens verksamhet ska all verksamhet planeras och bedrivas ur tre perspektiv:

- God ekonomisk hushållning ur ett generationsperspektiv: kommunens verksamhet ska bedrivas på ett sätt som säkerställer att kommande generationer får en bra kommunal service.
- God ekonomisk hushållning ur ett resursutnyttjandeperspektiv: kommunens verksamhet ska bedrivas på ett kostnadseffektivt sätt, så att maximal nytta erhålls med minsta möjliga resursåtgång. Det ställer krav på kommunen att ständigt utveckla och förbättra den verksamhet som bedrivs.
- God ekonomisk hushållning ur ett måluppfylleseperspektiv: de resurser som finns tillgängliga ska användas på ett sätt som gör att verksamheten når kommunens övergripande mål och inriktningar formulerade i denna budget och de ansvar som följer av respektive nämnds reglemente.

Generationsperspektivet och resursutnyttjandeperspektivet förutsätts ligga till grund för kommunfullmäktiges mål vilket medför att måluppfylleseperspektivet är det styrande perspektivet för den verksamhet som planeras och genomförs. Bedömningen av nämndernas måluppfyllelse sker genom uppföljning och analys av nämndernas förmåga att omhänderta grunduppdrag samt prioriterade inriktningarna för budgetåret. Detta sker i nämndernas verksamhetsberättelse samt med genom en sammanfattande bedömning i årsredovisningen.

God ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv

Utgångspunkten i Lerums kommun är ett långsiktigt och kontinuerligt arbete för att bibehålla en god och balanserad finansiell ställning. Budgeterade nivåer som anges i budget innebär att samtliga mål bedöms uppfyllas över budget- och planåren. De finansiella målen för god ekonomisk hushållning är följande:

- Årets resultat
- Soliditet
- Skuldnivå

Lerums kommun införde en resultatutjämningsreserv från och med 2022 års bokslut. Till denna reserv har det reserverats medel vid två tillfällen och samlat uppgår den till 50,6 miljoner kronor. Reserverade medel kan disponeras under vissa förutsättningar för att balanskravsresultatet ska uppnås. Lerums kommun införde även en resultatreserv efter beslut i kommunfullmäktige i juni 2024 och den börjar gälla från räkenskapsår 2024. Till denna har medel ej ännu reserverats.

Soliditet

Soliditeten för kommunkoncernen inklusive ansvarsförbindelsen ska som lägst uppgå till 25 procent.

För budgetåret 2026 uppgår soliditeten till 26,9 procent för kommunkoncernen. För planåret 2027 uppgår den till 26,3 procent och planåret 2028 till 25,9 procent. Detta innebär att målet, trots en nedgång över dessa tre år, bedöms uppnås varje enskilt år.

Resultatmål

Årets resultat inklusive ansvarsförbindelsen ska uppgå till minst 2 procent över en rullande tioårsperiod.

Årets resultat inklusive ansvarsförbindelsen är budgeterad till 2 procent för varje enskilt år under budget- och planperioden. Räknat som en rullande tioårsperiod (2017-2026) uppgår resultatet mätt som ett medelvärde till 3,4 procent fram till och med år 2026. Motsvarande uppgår till 3,4 procent och 3,3 för planåren 2026 och 2027. Detta innebär att målet bedöms uppnås.

Skuldnivå

Kommunens externa upplåning får maximalt uppgå till 85 procent som andel av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.

För 2025 är kommunens upplåning budgeterad till 67 procent (cirka 2,2 miljarder kronor) räknat som andel av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning. För planåren 2026 och 2027 uppgår upplåningens andel till 76 procent respektive 84 procent. Detta är en uppgång över periodens samtliga år och innebär att nivån vid planåret 2028 är nära gränsvärdet om 85 procent. Vid en ränta på 3 procent medför denna upplåningsnivå räntekostnader med helårseffekt för planår 2028 på cirka 89 miljoner kronor. Kommunens investeringar finansieras genom både egna medel och genom lånefinansiering vars räntekostnader ianspråktar det ekonomiska utrymmet. Det är därför av vikt att skuldnivån begränsas och följer kommunens utveckling och finansiella kapacitet.

4 Kommunens förutsättningar för perioden

Vad sker i omvärlden

Samhällsekonomisk utveckling

Enligt SKR:s ekonomirapport från maj 2025 har den globala ekonomiska osäkerheten ökat sedan slutet av förra året, främst till följd av den handelskonflikt som USA inlett. De höga tullarna och den stora osäkerheten dämpar både världshandel och global BNP-tillväxt samt försämrar den konjunkturuppgång man tidigare förutspått för Sverige. De svenska hushållen och företagen är mer avvaktande på grund av den ökade osäkerheten vilket leder till att BNP-tillväxten för 2025 bedöms bli relativt svag för att sedan vända uppåt igen 2026.

Efter två år av real urholkning av skatteunderlaget prognostiseras en återhämtning under 2025 då vi ser minskade pensionskostnader på grund av minskande inflationstakt. Ökningstakten är dock inte uppe i nivåer jämfört med den historisk genomsnittliga ökningen sett över en tio års period. De två senaste åren har även inneburit en real urholkning av kommunsektorns köpkraft och skulle det geopolitiska läget förvärras kan både tillväxt och skatteunderlag utvecklas svårare än prognostiserat. Osäkerhet är ett nyckelord.

Den globala osäkerheten skjuter även upp återhämtningen på arbetsmarknaden. Enligt arbetsförmedlingen ser de viss optimism bland arbetsgivarna på längre sikt och en gradvis minskad arbetslöshet spås under 2026. Utmaningar på dagens arbetsmarknad ser vi bland annat att samtidigt som sju av tio inskrivna arbetslösa svag konkurrensförmåga ser vi att många arbetsgivare har trots lågkonjunktur svårt att hitta arbetskraft med den utbildning och den kompetens som efterfrågas. En ytterligare utmaning när arbetsmarknadens återhämtning tar längre tid är att risken ökar för fler långtidsarbetslösa och situationen försvåras för de som står längre från arbetsmarknaden att hitta tillbaka.

Enligt statistik från arbetsförmedlingen var andelen inskrivna arbetslösa i maj 6,8 procent (6,5 procent i maj 2024) i riket, 6,2 procent (5,8 procent i maj 2024) i länet och i Lerums kommun 3,7 procent (3,4 procent i maj 2024).

Sveriges kommuner står inför demografiska utmaningar. SCB:s senaste prognos visar återigen att antalet barn fortsätter att minska samtidigt som antalet äldre ökar kraftigt. En global trend som påverkar både globalt och lokalt. Vi ser liknande utveckling i Lerum. Utvecklingen går emot att färre personer kommer att behöva försörja fler i framtiden. Mer analys av Lerums befolkningsprognos kan ni läsa i avsnittet om befolkningsutveckling nedan.

Befolkningsprognos 2025-2034

Folkmängden förväntas öka i svag takt under prognosens första två år för att senare öka i stor omfattning i förhållande till att ett stort antal bostäder planeras bli färdigställda

(**tabell 1**). Under prognosperioden är det framför allt ett positivt flyttnetto, det vill säga att fler flyttar in till kommunen än vad som flyttar ut, som förväntas bidra till folkökningen.

Tabell 1. Befolkningsprognos och förändringstabell 2025-2034, Lerums kommun.

År	Folkmängd	Födda	Döda	Inflyttande	Utflyttande	Folkökning
2025	43 703	348	313	2 300	2 200	135
2026	43 859	340	322	2 350	2 213	155
2027	44 879	345	330	3 233	2 227	1 021
2028	46 064	362	340	3 482	2 320	1 184
2029	47 046	379	348	3 366	2 416	981
2030	47 625	388	361	3 033	2 481	579
2031	48 186	392	367	3 041	2 504	562
2032	48 592	393	373	2 909	2 524	405
2033	48 918	392	383	2 847	2 530	326
2034	48 922	387	387	2 537	2 532	5

Det förväntas inga stora förändringar bland barn och unga 0-18 år med en ökning på en procent sett över hela prognosperioden. Bland den arbetsföra befolkningen 19-64 år visar prognosen en ökning på 15 % medan prognosen visar den största ökningen i de äldre åldersgrupperna och en ökning på 20 % bland äldre 65 år eller mer. Det finns variationer om befolkningen delas in i mindre åldersgrupper där den största förändringen som förväntas enligt prognosen är bland äldre 90 år eller mer (**tabell 2**).

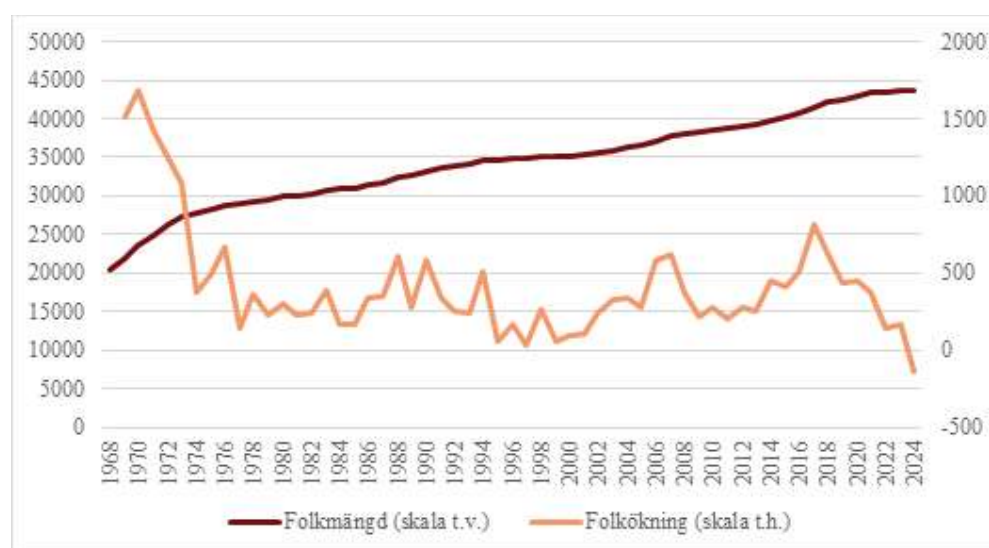
Tabell 2. Förändring utfall år 2024 och prognos år 2034 i åldersgrupper, Lerums kommun.

	Skillnad 2024-2034, antal	Skillnad 2024-2034, procent
0 år	+42	+11 %
1-5 år	+58	+2 %
6-9 år	-37	-1 %
10-12 år	-92	-5 %
13-15 år	+63	+3 %
16-18 år	+104	+5 %
19-24 år	+416	+18 %
25-29 år	+241	+19 %
30-44 år	+1298	+15 %
45-64 år	+1665	+14 %
65-79 år	+905	+17 %
80-89 år	+306	+14 %
90+ år	+381	+93 %

Befolkningsutveckling

Inledning

Sett över ett långt tidsperspektiv har det varit en **realitvt normal befolkningsökning i Lerums kommun jämfört övriga GR kommuner**. Sedan kommunsammanslagningen i början av 1970-talet har befolkningen i kommunen ökat stadigt år efter år och mer än fördubblats (**figur 1**). I slutet av år 1968 var folkmängden 20 321 och i slutet av år 2023 var den 43 706. År 2024 var första gången som folkmängden minskade och gjorde det med 136 personer. Den genomsnittliga folkökningen genom åren har varit på drygt 400 personer per år.

Figur 1. Folkmängd och folkökning i Lerums kommun, 1968-2024. Källa: Statistiska centralbyrån.

Folkökningen påverkas av fyra demografiska komponenter: hur många som flyttar in, hur många som flyttar ut, hur många som föds och hur många som dör. Om det sammantaget är fler som flyttar in och/eller föds än vad som flyttar ut och/eller dör ökar befolkningen.

Flyttningar

Det finns flera faktorer som påverkar in- och utflyttningen ur kommunen där kommunen har olika grad av rådighet. Konjunkturläget påverkar till exempel arbetsmarknaden, bostadsmarknaden i stort och människors möjlighet och vilja att flytta. Även bostadsutbudet och andra värden inom kommunen, men även i förhållande till andra närliggande kommuner, påverkar möjligheten och vilja att flytta. Dessa faktorer gör att flyttströmmarna varierar över tid.

Det finns indikationer på att det är vanligast att inflyttarna är runt 30-40 år gamla med barn i ung ålder medan det är mer ovanligt att inflyttarna består av personer med något högre ålder eller något äldre barn. Det är vanligast att de invånare som flyttar ut från kommunen är unga vuxna där det är något vanligare bland kvinnor som dessutom gör det i något yngre ålder. Generellt sett avtar flyttintensiteten med högre ålder från strax innan pensionsåldern. Det gör att det är lättare att förutse till exempel hur många äldre som kommer att bo inom kommunen framöver. Lerums kommun har nästan alla år haft fler personer som har flyttat in än vad som flyttat ut, det vill säga flyttnettot har varit positivt. Invandringen har över tid utgjort en betydligt mindre andel av de inflyttade än inflyttning från inrikes.

Födda och döda

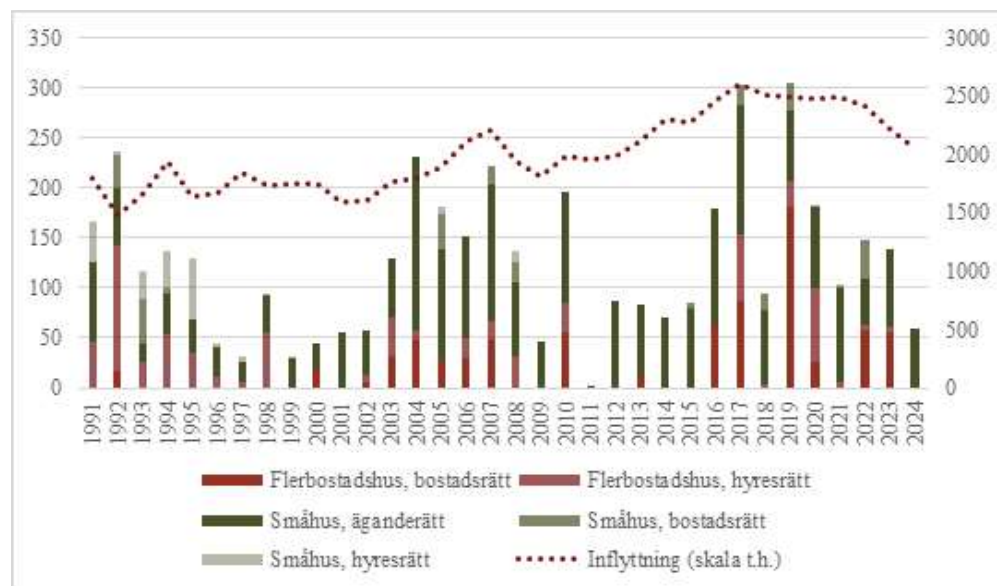
Precis som flyttningar så påverkas antalet födda i befolkningen av omvärldsfaktorer och kommunen saknar i princip ingen rådighet antalet födda och döda. Flyttningar har dock en stark koppling till antalet födda i Lerums kommun eftersom en stor del av inflyttarna är personer i familjebildande ålder som får barn efter att de har flyttat in till kommunen. Befolkningsstrukturen har stor betydelse för både födda och döda. Vissa årskullar är till exempel större än andra årskullar och när dessa årskullar når de åldrar då det är vanligast att få barn eller dö får det därför stor påverkan på antalet födda eller döda. Det är allmänt känt att dödligheten ökar med högre ålder.

Kvinnor i Lerums kommun föder i genomsnitt något fler barn än kvinnor i både riket och länet och så har det varit under hela 2000-talet. Eftersom fruktsamheten (barnafödandet) också beror på ålder, spelar antalet kvinnor i olika åldrar roll för hur många barn som kommer att födas. Fruktsamheten är som högst strax efter 30-årsåldern. Den summerade fruktsamheten är ett mått på hur många barn varje kvinna i genomsnitt får. Från början av 2000-talet har den ökat för att sedan minska och återgå till samma nivåer som vid början av 2000-talet. Det gäller både i riket, i Västra Götalands län och i Lerums kommun. Statistiska centralbyrån prognosticerar att fruktsamheten kommer att fortsätta att sjunka i några år innan den vänder uppåt för så har det alltid varit historiskt.

Antalet döda förväntas öka över tid till följd av att stora årskullar nu börjar bli äldre men också till följd av att invånarantalet ökar. Det är ungefär lika många män som kvinnor som dör varje år men männen är generellt sett yngre. Dödligheten är lägre i Lerums kommun jämfört med både länet och riket vilket beror på att äldre i Lerums kommun har bättre socioekonomiska förutsättningar än äldre i länet och riket.

Bostadsbyggande och bostadsprognos

Bostadsbyggandet påverkar både in- och utflyttningen till kommunen. Det är inte bara antalet bostäder utan även var i kommunen de byggs och vad det är för sorts bostäder som påverkar besluten att flytta in eller ut från kommunen. Tillgången till lägenheter i flerbostadshus kan till exempel påverka om unga som flyttar hemifrån väljer att bo kvar i kommunen eller flytta ut från kommunen. Tillgången till småhus kan till exempel påverka om personer i familjebildande ålder väljer att flytta in till Lerums kommun. Hur bostadsbyggandet hänger ihop med flyttningar är komplext och det är svårt att studera flyttkedjor. Därför finns inget exakt svar på vad som händer om det byggs lägenheter i flerbostadshus och om det påverkar att personer flyttar från småhus till lägenhet och att en ny familj flyttar in i småhuset. Småhus används här som exempel eftersom ungefär tre fjärdedelar av bostadsutbudet i Lerums kommun utgörs av småhus. Det finns en koppling mellan bostadsbyggande och folkökning även om folkökningen inte följer antalet byggda bostäder exakt för alla år (**figur 2**). Vilka typer av bostäder som byggs har också betydelse men är svåranalyserat i förhållande till folkökning.

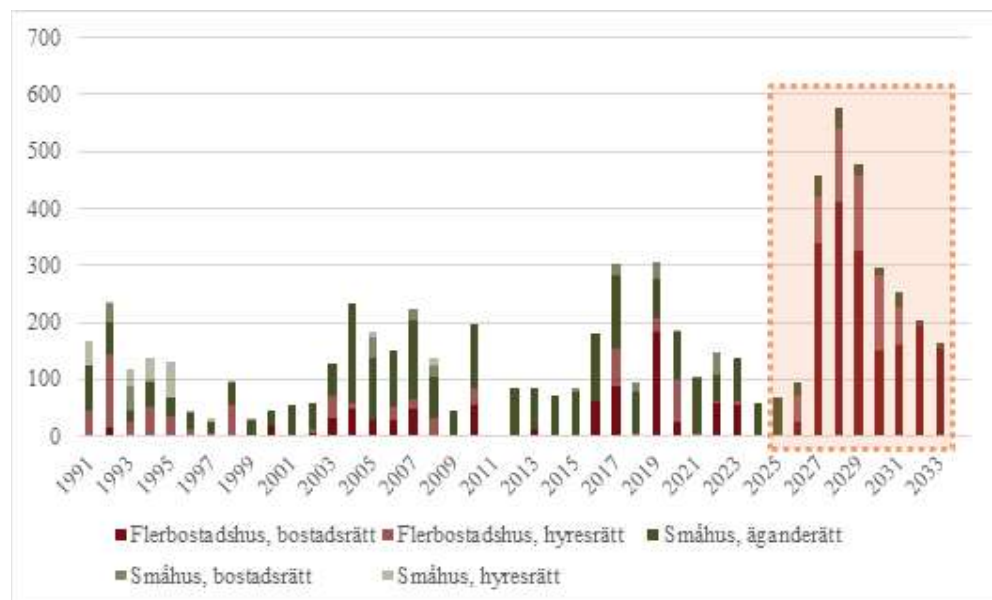

Figur 2. Färdigställda bostäder per hustyp och upplåtelseform och inflyttade i Lerums kommun 1991-2024. Källa: Statistiska centralbyrån.

De bostäder som planeras bli färdiga för inflytt kommande tio år sammanställs i en bostadsprognos. Underlagen utgörs av uppgifter om bygglov och bostäder i detaljplanearbetet. Bostadsprognosen används som ett underlag till befolkningsprognosen eftersom byggda bostäder påverkar flyttningarna inom, till och från kommunen. Eftersom det finns en diskrepans mellan de bostäder som

planeras och de som faktiskt blir färdigställda används en nedräkning av antalet bostäder enligt schablon där fler bostäder räknas bort ju längre bort i tid de planeras. Ett aktuellt exempel är att Länsstyrelsen Västra Götaland under år 2025 har upphävt detaljplanerna Aspen strand, Brännabben och Væxthustomten. De bostäder som planerades där ingår i bostadsprognosen men har skjutits upp ett till två år i tid. Det råder dock osäkerhet kring om samma antal bostäder blir möjliga om och när detaljplanerna arbetas om.

Bostadsantagandet visar att det förväntas färdigställas betydligt fler bostäder än vid någon tidigare period i kommunen (**figur 3**). I bostadsantagandet går det att se ett tydligt skifte där störst del av bostäderna finns inom flerbostadshus till skillnad från de bostäder som tidigare år har byggts i Lerums kommun.

Figur 3. Färdigställda bostäder 1991-2024 och prognos 2025-2034 per hustyp och upplåtelseform. Källa: Statistiska centralbyrån och Lerums kommuns bostadsantagande 2025-2034.

Ekonomiska förutsättningar

Utveckling av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Beräkningar och antaganden i denna budget baseras på prognoser från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) per augusti månad för budget 2026 och planåren 2027-2028.

Utvecklingen av skatteintäkter och generella statsbidrag samt utjämning visar på en minskad ökningstakt samtidigt som nettokostnaderna i utfall har visat sig ökat i högre takt. En förutsättning för en långsiktig hållbar ekonomi är att nettokostnaderna inte ökar snabbare än intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning.

I Lerums kommun ser vi att för budget och planåren går mot en högre ökningstakt för skatteintäkterna mm jämfört med verksamhetens nettokostnader.

miljoner kronor	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Skatteintäkter	2 300	2 440	2 583	2 649	2 792	2 903	3 034	3 165
Generella statsbidrag och utjämning	402	428	418	471	443	435	416	405
Procentuell förändring	5,50%	6,1%	4,7%	4,0%	3,7%	3,2%	3,3%	3,5%
Verksamhetens nettokostnader	2 420	2 741	2 877	3 025	3 098	3 188	3 281	3 379
Procentuell förändring	0,10%	13,3%	5,0%	5,1%	2,4%	2,9%	2,9%	3,0%

Skattesats

År 2026 uppgår Lerums kommuns kommunala skattesats till 20,55 kronor vilket är en sänkning med 10 öre från tidigare skattesats på 20,65 kronor.

För att en kommun långsiktigt ska kunna garantera fungerande och kvalitativ välfärd krävs en ekonomi i balans. De två viktigaste fundamenten för detta är dels en låg skuldsättning per invånare, dels en relativt låg skattesats per invånare. Om dessa två mått är i ordning har kommunen förmågan och kapaciteten att stå emot i sämre tider. Men ger också individen större frihet över sitt eget liv att kunna bestämma över sin egen ekonomi.

Därför väljer Kristdemokraterna att föreslå en skattesänkning om 10 öre från 2026 och sedan framåt de kommande 10 åren. Detta som en del i vår strävan för en trygg och hållbar kommun, ekologiskt och socialt men också ekonomiskt. Med 10 öre per hinner

förvaltningen ställa om och prioritera kärnvälfärd och se vilka utgifter som vi kommuninvånare kan bestämma själva över.

Internränta

Lerums kommun har för avsikt att följa SKR:s förslag, men gör alltid en bedömning av de egna finansiella förutsättningarna. Kommunens internränta bygger på beräkningar av kommunens upplåningskostnader för budgetåret som främst påverkas marknadsräntor vid refinansiering och nyupplåning. Internräntan för 2026 föreslås öka med 0,25 procentenheter till 2,75 procent.

Pensioner - fullfondsmodell

Lerums kommuns förpliktelser för pensionsåtaganden som intjänats före 1998 hanteras inte enligt gällande lagstiftning. Lagen för kommunal bokföring och redovisning säger att pensionsåtagandet ska vara exkluderat från redovisningen, men Lerums kommun har valt att till fullo inkludera värdeförändringen med motivet att ge en rättvisande bild av kommunens finansiella ställning. Det påverkar därmed resultaträkningen och det budgeterade resultatet.

Kommunen använder sig av KPA som leverantör av pensionsberäkningar och prognos. I budget 2026 med plan 2027-2028 används en prognos från augusti månad. Prognosen för 2026 visar att redovisning enligt fullfondsmodellen ger kommunen ett bättre resultat med ca 40 miljoner kronor jämfört med om kommunen hade redovisat enligt blandmodellen. Det ser ut på liknande sätt även för planåren 2027 och 2028.

Vid beräkning av balanskravet används kommuns resultat enligt blandmodellen. I budget 2026 uppgår resultat enligt blandmodellen till 28 mnkr, vilket är 0,8 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.

Balanskravet

Kommunen ska ha en ekonomi i balans. Enligt det lagstadgade balanskravet ska kommunen bedriva sin verksamhet på ett sådant sätt att kostnaderna inte överstiger intäkterna. I balanskravsresultatet ska pensioner intjänade före 1998 (ansvarsförbindelsen) samt vissa realiserade och orealiserade vinster och förluster räknas bort från kommunens resultat enligt resultaträkningen. Det är inte tillåtet att budgetera och redovisa underskott. Balanskravet anger den lägsta nivån en kommun kan ha.

Vid negativt balanskravsresultat ska det regleras inom tre år. Kommunen har en så kallad resultatutjämningsreserv som efter 2024 uppgår till 50,6 miljoner kronor. Kommunfullmäktige har beslutat om riktlinjer för hur denna reserv får användas (Riktlinje för resultatutjämningsreserv för Lerums kommun). Denna utgör en del av riktlinjen för god ekonomisk hushållning.

Enligt lag om kommunal bokföring och redovisning ska realisationsvinster vid försäljning av anläggningstillgångar samt orealiserade vinster och förluster i värdepapper exkluderas från årets resultat i uträkningen av balanskravsresultatet i årsredovisningen. Dessa delar budgeteras ej.

	Utfall	Budget	Budget	Budget	Budget
	2024	2025	2026	2027	2028
Balanskravsresultat					
Årets resultat enligt resultaträkning	32	48	57	70	85
Ansvarsförbindelsens förändring	14	-29	-39	-35	-30
Samtliga realisationsvinster	-2	0	0	0	0
Orealiserade vinster i värdepapper	-42	0	0	0	0
Orealiserade förluster i värdepapper	0	0	0	0	0
Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	1	0	0	0	0
Årets resultat efter balanskravsjusteringa	3	20	18	35	55
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0	0	0	0	0
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0	0	0	0	0
Balanskravsresultat	3	20	18	35	55

Finansiering

Baserat på investeringsnivåerna i budgeten utvecklas kommunens upplåning samt kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning på följande vis. I kommunkoncernen ingår Lerums kommun, Lerum Energikoncernen och KB Hedeheim.

	Budget	Budget	Plan	Plan
miljoner kronor	2025	2026	2027	2028
Låneskuld Lerums kommun	1 929	2 245	2 623	2 975
Förändring av låneskulden	297	394	379	351
Skuldnivå som andel av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	60%	67%	76%	84%
Soliditet kommunkoncernen (%)	28%	27%	26%	26%
Årets resultat inkl. ansvarsförbindelse (%)	1,5%	2%	2%	2%

Skall revideras i linje med Kristdemokraternas förslag, fanns inget underlag för att upprätta nya tabeller i underlaget därav felaktigt tabell.

Investeringsnivåerna för budget- och planåren medför behov av nyupplåning under perioden, vilket innebär att låneskulden bedöms vara cirka 3,0 miljarder kronor vid planperiodens utgång. Kommunens upplåningsränta uppgår till 2,97 procent per augusti 2025. Den budgeterade räntekostnaden 2025 är 51,5 miljoner kronor och bedöms fortsätta öka årligen över planperioden. Den genomsnittliga räntenivån för kommunens upplåning har ökat väsentligt sedan 2022 till följd av högre marknadsräntor. Även om ökningstakten i marknadsräntorna avtagit och dessutom sänkts bidrar refinansiering och nyupplåning till att kommunens snittränta ökar under budget- och planåren till följd av de numera högre räntenivåerna.

Kommunkoncernens soliditet blir lägre under planperioden främst eftersom resultatnivån inte följer utvecklingen av investeringarna. Kommunen tvingas därför i stället finansiera investeringarna i högre grad med lån än egna medel, det vill säga resultatet.

Avgiftsfinansierad verksamhet

I Lerums kommun finns verksamhet som finansieras helt eller delvis av avgifter. Dessa verksamheters taxor och avgifter avgörs i ett separat ärende som beslutas av kommunfullmäktige i samband med årets budgetbeslut.

Den största av de avgiftsfinansierade verksamheterna utgörs av vatten- och avloppsverksamhet och renhållningsverksamhet. Dessa verksamheter finansieras inte av skattemedel, förutom att kretsloppsenheten har ett skattebidrag på 0,5 miljoner kronor per år för hantering av gamla deponier. Vatten- och avlopp erhåller 2,0 miljoner kronor per år för att täcka framför allt kostnader för åtgärder riktat mot hela skattekollektivet, till exempel möjliggöra för räddningstjänstens tillgång till brandposter. VA och renhållning finansieras i övrigt via avgifter som tas ut av kunderna. Eventuella överskott som kan uppkomma lyfts till en skuld till VA kollektivet (de som betalat avgifterna), denna skuld ska sedan regleras inom en tre års period vilket innebär att VA verksamheten måste anpassa taxan efter verksamheten.

Fullmäktige fastställer taxorna och samhällsbyggnadsnämnden ska utifrån taxan besluta budget för verksamhetsåret. Vatten- och avloppsverksamhetens och renhållningsverksamhetens investeringsanspråk ingår i den totala upplåningsramen för Lerums kommun, men kapitalkostnader finansieras via taxor. Taxorna för vatten- och avlopp samt renhållning för 2026 beslutas i eget ärende.

Investeringar

Lerums kommuns investeringar samlas i en investeringsportfölj, ordinarie investeringsbudget. En gång om året lämnas förslag till investeringsbudget, baserat på uppdaterade ekonomiska förutsättningar samt aktuell portfölj, för beslut i kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige beslutar om portföljens innehåll på fem verksamhetsnivåer:

- Verksamhetslokaler
- Samhällsbyggande verksamhet (särredovisas del inom exploatering)
- Renhållning
- Vatten och avlopp (VA, särredovisas del inom exploatering)
- Nämndernas verksamhetsinvesteringar

I budget 2026 med plan 2027-2028 föreslås några särskilt strategiska investeringar utöver ordinarie investeringsbudget. Dessa är Norra Hallsås skola (fortsättning från 2024), ombyggnation av Lerums vattenverk samt kretsloppspark i Stenkullen (fortsättning från 2025), Gymnasium och p-hus Dergården.

Uppföljning och prognos av investeringar sammanställs och rapporteras till kommunfullmäktige vid två tillfällen under året, april och augusti, eller vid behov. Vid varje uppföljningstillfälle ska aktuellt utfall analyseras tillsammans med uppdaterade konsekvenser samt prognos.

Vid befarat underskott ska ansvarig nämnd utarbeta förslag på åtgärder i syfte att undvika underskott, till exempel försenad projektstart av projekt som inte påbörjats.

Omprioriteringarna ska presenteras för kommunfullmäktige. Om ingen sådan åtgärd kan identifieras, eller om åtgärder skulle ha en alltför kraftig negativ påfölj för ekonomi och/eller verksamhet, ska ett förslag på ökad investeringsram föreläggas kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen ska årligen fastställa en lokalresursplan vilken utgör grund för kommande prioritering/inriktning av investeringsportföljen.

5 Ekonomisk fördelning av resurser år 2026

Nämndernas ramar ökar med totalt **81 miljoner kronor** mellan 2025 och 2026.

Med utgångspunkt i budgeterad ram 2025 har justeringar skett genom minskade po-kostnader² (ca 16 mnkr) för 2025. Justering mellan nämnder har gjorts enligt tabell nedan med ett netto +/- noll.

Pensionsnettot inom finansförvaltningen kommer att bidra till fördelningsutrymme med ca 15 miljoner kronor.

Efter dessa justeringar uppgår det totala fördelningsutrymmet till ca **112 miljoner kronor**. Fördelningsutrymmet var 2025 206 miljoner kronor och 2024 163 miljoner kronor.

Efter ovan beskrivna justeringar har ramarna ökat med 3,1 procent som är det prisindex som används för kommunal verksamhet (PKV³) från april 2025. Indexökning med PKV ger en ökning med ca 97 miljoner kronor till nämnderna 2026.

Fördelningar har även skett gällande riktade medel med ca 14 miljoner kronor.

Samtliga riktade medel från 2025 ligger kvar i nämndernas ramar.

Kommunfullmäktige får en ramjustering på totalt 0,1 miljoner kronor till 2026. Det består av en ramjustering med index för ökade priser och löner (PKV) 0,1 miljoner kronor.

Kommunstyrelsen får en ramjustering på totalt 11,7 miljoner kronor till 2026. Det består av ramjustering för minskade po-kostnader en återföring på -1,2 miljoner kronor. Till det justeras ramen med 4,3 miljoner kronor för justering mellan nämnder (4,5 miljoner kronor från utbildningsnämnden för bemanningsenheten samt -0,2 miljoner kronor till kultur och fritidsnämnden för riktade insatsen gällande EPA ambassadör) samt med index för ökade priser och löner (PKV) 8,6 miljoner kronor.

Utbildningsnämnden får en ramjustering på totalt 30,6 miljoner kronor till 2026. Det består av en ramjustering för minskade po-kostnader på -8,0 miljoner kronor. Till det justeras ramen med justering mellan nämnden -9,4 miljoner kronor (-4,5 miljoner kronor till kommunstyrelsen för bemanningsenheten samt -4,9 miljoner kronor för hyra mm för Lerums Arena) samt index för ökade priser och löner (PKV) 48,0 miljoner kronor.

Stöd- och omsorgsnämnden får en ramjustering på totalt 36,1 miljoner kronor till 2026. Det består av en ramjustering för minskade po-kostnader på -2,5 miljoner kronor. Till det

² Personalomkostnadspålägg (po), här ingår bland annat de lagstadgade arbetsgivaravgifterna och den kollektivavtalade avtalspensionen. Lerums kommun använder det av SKR rekommenderade po-pålägg som riktmärke i budget.

³ Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) är avsett att användas för kommunerna som underlag vid beräkning av kostnadernas utveckling i fasta löner och priser.

justeras ramen med index för ökade priser och löner (PKV) 26,8 miljoner kronor samt 11,2 miljoner kronor i riktade medel 2026.

Samhällsbyggnadsnämnden får en ramjustering på totalt 5,7 miljoner kronor till 2026. Det består av en ramjustering för minskade po-kostnader på -1,4 miljoner kronor. Till det justeras ramen med index för ökade priser och löner (PKV) 7,1 miljoner kronor.

Kultur- och fritidsnämnden får en ramjustering på totalt 9,7 miljoner kronor till 2026. Det består av en ramjustering för minskade po-kostnader på -0,3 miljoner kronor. Till det justeras ramen med justering mellan nämnder 5,1 miljoner kronor (0,2 miljoner kronor från kommunstyrelsen för EPA ambassadör samt 4,9 miljoner kronor från utbildningsnämnden för hyra mm för Lerums Arena), index för ökade priser och löner (PKV) 3,0 miljoner kronor samt 2,0 miljoner kronor i riktade medel 2026.

Individnämnden får en ramjustering på totalt 0,3 miljoner kronor till 2026. Det består av en ramjustering för minskade po-kostnader på -0,2 miljoner kronor. Till det justeras ramen med justering mellan nämnder med -2,5 miljoner kronor till stöd-och omsorgsnämnden (högkostnadsskydd för färdtjänst) samt index för ökade priser och löner (PKV) 3,0 miljoner kronor.

Miljö- och byggnadsnämnden får en ramjustering på totalt 0,3 miljoner kronor till 2026. Det består av en ramjustering för minskade po-kostnader på -0,2 miljoner kronor. Till det justeras ramen med index för ökade priser och löner (PKV) 0,5 miljoner kronor.

Överförmyndarnämnden får en ramjustering på totalt 0,1 miljoner kronor till 2026. Det består av en ramjustering med index för ökade priser och löner (PKV) 0,1 miljoner kronor.

Valnämnden får en ramjustering på totalt 1,0 miljoner kronor till 2026. Det består av 1,0 miljoner kronor i riktade medel.

Revisionen får en ramjustering på totalt 0,1 miljoner kronor till 2026. Det består av en ramjustering med index för ökade priser och löner (PKV) 0,1 miljoner kronor.

6 Koncernen

Enligt nytt regelverk för kommuner och regioner utifrån propositionen Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner (Proposition 2022/23:119) ska budgeten innehålla en redogörelse för ekonomi i de kommunala koncernföretagen under budgetåret. Regelverket gäller från 1 januari 2024. Då det gäller från 1 januari 2024 finns i dagsläget ingen praxis utarbetad över omfång och detaljer.

Lerums kommuns verksamhet bedrivs till största delen via de kommunala nämnderna och förvaltningen. En mindre del av kommunens verksamhet bedrivs av kommunala koncernföretag och andra företag med ägarintressen. Kommunen använder sig även av privata utförare i viss omfattning.

Lerums kommun äger tre bolag till 100 procent. Lerum Energi AB, Kommanditbolaget Hedeheim samt AB Aspenäs Villastad. AB Aspenäs Villastad ingår inte i den sammanställda redovisningen (koncernredovisningen) då det är ett vilande bolag och är utan väsentlig betydelse för kommunen.

Nedan redovisas en resultatsammanställning för Lerum Energi AB samt för KB Hedeheim (preliminära siffror).

	Lerums Energi AB			KB Hedeheim		
	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
miljoner kronor						
Intäkter	368	374	334	23	23	23
Kostnader	-330	-337	-302	-13	-13	-13
Resultat efter finansiella poster	38	37	33	10	10	10

Bolagen styrs av respektive bolagsordning och fastställda ägardirektiv. Årligen sker överläggningar mellan kommunstyrelsen och respektive bolagsstyrelse för de helägda bolagen inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

7 Finansiella rapporter

Driftredovisning

Driftsredovisning					
	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
miljoner kronor	2024	2025	2026	2027	2028
Kommunfullmäktige	-4	-5	-5	-5	-5
Kommunstyrelsen	-247	-275	-276	-285	-294
Utbildningsnämnd	-1 488	-1 567	-1 644	-1 690	-1 738
Stöd och omsorgsnämnd	-832	-865	-915	-941	-968
Samhällsbyggnadsnämnd	-230	-231	-234	-241	-248
Kultur- och fritidsnämnd	-85	-91	-107	-110	-113
Överförmyndarnämnd	-4	-4	-4	-4	-4
Individnämnd	-97	-101	-101	-104	-107
Miljö-och byggnadsnämnd	-17	-17	-17	-17	-18
Valnämnd	-1	0	-1	0	0
Revision	-2	-2	-2	-2	-2
Summa nämnder	-3 008	-3 156	-3 306	-3 399	-3 498
Finansförvaltningen	-17	58	73	75	77
Summa driftsredovisning	-3 025	-3 098	-3 233	-3 324	-3 421

Resultaträkning

miljoner kronor	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2026	Plan 2027
Verksamhetens intäkter	644	627	647	667	687
Verksamhetens kostnader	-3 468	-3 554	-3 670	-3 777	-3 877
Avskrivningar och nedskrivningar	-200	-172	-171	-175	-190
Verksamhetens nettokostnader	-3 024	-3 099	-3 194	-3 285	-3 380
Skatteintäkter	2 649	2 792	2 909	3 042	3 175
Generella statsbidrag och utjämning	471	443	413	392	380
Verksamhetens resultat	96	136	128	149	175
Finansiella intäkter	67	10	12	12	11
Finansiella kostnader	-131	-99	-82	-91	-102
Resultat efter finansiella poster	32	48	57	70	85
varav jämförelsestörande poster	15				
Årets resultat inklusive ansvarsförbindelse	32	48	57	70	85

Sammanfattad kassaflödesanalys

miljoner kronor	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Kassaflöde från den löpande verksamheten	469	237	192	167	310
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-464	-704	-600	-600	-600
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	74	290	408	408	290
Årets kassaflöde	79	-177	0	-25	0

Balansräkning

miljoner kronor	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	4 406	4 097	4 523	5 094	5 665
Finansiella anläggningstillgångar	307	275	275	275	275
Summa anläggningstillgångar	4 713	4 372	4 798	5 369	5 940
Omsättningstillgångar					
Förråd och exploatering	4	22	22	22	22
Fodringar	328	309	259	292	184
Kortfristiga placeringar	350	340	335	293	293
Kassa och bank	153	100	100	75	75
Summa omsättningstillgångar	835	771	716	682	574
Summa tillgångar	5 548	5 143	5 514	6 051	6 514
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital					
Årets resultat	32	48	57	70	85
Övrigt eget kapital	1 353	1 319	1 319	1 376	1 446
Summan eget kapital	1 385	1 367	1 376	1 446	1 531
Avsättningar					
<i>Avs. för pensioner + liknande förpliktelse</i>	1 072	1 060	1 060	1 016	989
<i>Pensioner intjänade from 1998</i>	419	437	437	433	438
<i>Pensioner intjänade före 1998</i>	653	623	623	583	551
Övriga avsättningar	139	164	164	164	214
Summa avsättningar	1 211	1 224	1 224	1 180	1 203
Skulder					
Långfristiga skulder	1 958	1 958	2 244	2 560	2 843
Kortfristiga skulder	995	594	680	895	997
Summa skulder	2 953	2 552	2 924	3 455	3 840
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	5 548	5 143	5 524	6 081	6 574

Investeringsredovisning

	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan	Utblick
miljoner kronor	2024	2025	2026	2027	2028	2029-2034 (per år)
Ordinarie investeringsbudget	-450	-450	-371	-295	-317	-406
Verksamhetslokaler	-87	-162	-207	-140	-208	-224
Samhällsbyggande verksamhet	-80	-64	-53	-62	-56	-72
Samhällsbyggande verksamhet inom exploatering	x	-6	-11	-5	-4	-34
Nämndernas verksamhetsinvesteringar	-23	-28	-30	-29	-27	-27
Investeringar inom exploateringsprojekt*	-23	x				
Summa skattefinansierade investeringar	-214	-260	-301	-236	-295	-357
Renhållning	x	-33	0	0	0	0
VA verksamhet	-120	-117	-79	-66	-26	-45
VA verksamhet inom exploatering	x	-2	-6	-8	-11	-19
VA anslutningsavgifter	11	15	15	15	15	15
Summa taxefinansierade investeringar	-109	-102	-70	-59	-22	-49
Summa ordinarie investeringar	-323	-397	-371	-295	-317	-406
Tillägg investeringsbudget						
Norra Hallsås grundskola**	-119	-129	-121	-13		
Lerums Vattenverk, ombyggnad process		-17	-90	-140	-71	-22
Kretsloppspark Stenkullen		-43	-1			
Gymnasium Dergården ***		0	-15	-150	-200	-117
P-hus Dergården ****		0	0	0	-10	-53
Markförvärv	-17	-14	-2	-2	-2	-2
Summa investeringar	-459	-600	-600	-600	-600	-600

Investeringsredovisningen skall revideras i enlighet med Kristdemokraternas förslag på förnyad investeringsbudget. Underlag till tabellen har inte getts vilket gör en revidering omöjlig i praktiken. Kristdemokraternas intention framgår dock tydligt på ett flertal ställen i budgeten.

8 Styrning och uppföljning

Mål- och resultatstyrning

Kommunens styrmodell bygger på målstyrning utifrån tilldelat grunduppdrag med prioriterade inriktningar, redovisad förflyttning och framdrift gällande grunduppdrag med inriktningar. Målstyrningen är det verktyg som politiken har för att styra verksamheten och mäta vilken service eller tjänst som medborgarna får för sina skattepengar och vilken kvalitet det är på service och tjänster. De politiska inriktningarna ska utgå från definierade behov och vilka resultat som ska uppnås. Uppföljningar är ett sätt att skaffa kunskap om god kvalitet uppnås i de kommunala tjänsterna men även att få kännedom om när utvecklingen inte går i avsedd riktning.

Kommunens styrmodell bygger på målstyrning utifrån tilldelat grunduppdrag med prioriterade inriktningar, redovisad förflyttning och framdrift gällande grunduppdrag med inriktningar. Målstyrningen är det verktyg som politiken har för att styra verksamheten och mäta vilken service eller tjänst som medborgarna får för sina skattepengar och vilken kvalitet det är på service och tjänster. De politiska inriktningarna ska utgå från definierade behov och vilka resultat som ska uppnås. Uppföljningar är ett sätt att skaffa kunskap om god kvalitet uppnås i de kommunala tjänsterna men även att få kännedom om när utvecklingen inte går i avsedd riktning. Uppföljningen skall göras både kvalitativt och kvantitativt med mätbarhet och förståelse för den faktiska utvecklingen av de politiskt beslutade målen. Vi ser att revisionens kritik av att uppföljningen idag inte håller måttet är rimlig och att dagens redovisning gör att vi inte kan följa faktiskt utfall och förändring.

Lerums kommuns nämnder och styrelser ska följa kommunens mål, riktlinjer, principer, praxis, reglementen och policys liksom övriga lagar, avtal och anvisningar. Konsekvenser av beslut ska rymmas inom tilldelad nettobudget om inte annat anges. Måluppfyllelse av kommunfullmäktiges mål ska ske liksom ett strukturerat arbete med fullmäktiges prioriterade inriktningar. Nämnder och styrelser har både ett kvalitativt och ekonomiskt ansvar för verksamhet, inklusive verksamhet som bedrivs av extern utförare.

Principiella ställningstagande och ärenden av större vikt ska alltid beslutas av kommunfullmäktige.

Budget och verksamhetsplan

Lerums kommuns budget antas av kommunfullmäktige i november varje år. Budgeten innehåller politiska prioriteringar och inriktningar till nämnderna, en fördelning av ekonomiska resurser och ramarna som nämnderna ska utgå från i sin planering och uppföljning. Budgeten utgår från de av kommunfullmäktige antagna nyckeltalen för god ekonomisk hushållning, förväntad befolkningsutveckling och rådande ekonomiska förutsättningar i omvärlden och Sverige.

Utifrån kommunfullmäktiges budgetbeslut ska kommunstyrelsen och nämnderna besluta om en verksamhetsplan för det kommande året. I verksamhetsplanen ska nämnden fördela budgetramen och ange vad som ska utföras under året för att omhänderta grunduppdrag samt de prioriterade inriktningar för nämnden som fullmäktige beslutat om.

Uppföljning

Uppföljningar genomförs under pågående verksamhetsår vid flera tillfällen och i olika omfattning. I delårsrapport april och delårsrapport augusti sker uppföljning av både verksamhet och ekonomi. Dessa uppföljningar innefattar dels styrelsernas och nämndernas verksamhetsplaners grunduppdrag och prioriterade inriktningar, dels ekonomisk årsprognos inklusive analys för drift och investeringar. Båda uppföljningarna rapporteras till kommunfullmäktige.

Utöver de två mer omfattande uppföljningarna görs månadsrapporter i februari och oktober i form av uppföljning med årsprognos, som visar det ekonomiska utfallet under året och som rapporteras till kommunstyrelsen. Vid befarat underskott ska beslut om åtgärder fattas med syfte att inte överskrida ekonomiska ramar.

Nämnderna följer slutligen upp året i en verksamhetsberättelse. I denna analyserar nämnden bland annat årets resultat utifrån grunduppdrag, prioriterade inriktningar och ekonomi. Vidare sammanfattar nämnden genomförd internkontroll, bedömer måluppfyllelse för prioriterade inriktningar och redogör för väsentliga avvikelser och händelser från året som gått.

I årsredovisningen ska grunduppdrag, politiska prioriteringar och ekonomiska resultat för hela året följas upp, analyseras och presenteras för kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen sammanställer kommunens årsredovisning utifrån nämndernas och bolagens verksamhetsberättelser.

Uppsiktsplikt och intern kontroll

Av kommunallagen framgår att kommunstyrelsen har en skyldighet att ha uppsikt över nämndernas, de kommunala bolagens samt kommunalförbunds verksamheter. Uppsikt innebär att styrelsen aktivt ska informera sig om att ovanstående bedriver sin verksamhet enligt kommunfullmäktiges mål, beslut och riktlinjer, att lagar och förordningar följs och att den ekonomiska förvaltningen är effektiv och säker.

Nämnderna och kommunstyrelsen har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde. De ska styra, årligen följa upp, analysera och besluta om eventuella åtgärder med anledning av resultaten. För nämnderna ska uppföljningen av den interna kontrollen beslutas av nämnden och rapporteras till kommunstyrelsen i verksamhetsberättelsen.

Intern kontroll säkerställer att kommunen genomför sitt grunduppdrag. En god intern kontroll förebygger, upptäcker och åtgärdar fel och brister som hindrar att organisationen

kan nå sina mål på ett säkert och effektivt sätt. . Interna kontrollmoment ska vara integrerade i verksamhetens ordinarie processer för att styra ekonomi och verksamhet mot uppsatta mål.

Ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet

Språk, verktyg och ramverk

Lerums kommun använder Agenda 2030 som språk, verktyg och ramverk för prioritering i budget, verksamhetsplan och annan styrning. I all styrning av kommunens verksamheter ska perspektiv och strategi anpassas i förhållande till de globala målen i Agenda 2030. Mål och indikatorer inom Agenda 2030 ska konkretiseras i kommunstyrelsens och nämndernas verksamhetsplaner.

Kommunens välfärdsuppdrag

Agenda 2030 handlar i betydande delar om att leverera välfärd, som sammanfaller med kommunens tre grundläggande välfärdsuppdrag:

Tjänsteuppdraget innebär att genom insatser i olika verksamheter tillgodose medborgarnas behov av utbildning, trygghet och hälsa.

Demokratiuppdraget innebär att de förtroendevalda tillvaratar medborgarnas intressen genom inflytande i allmänna val och genom återkommande dialoger.

Samhällsbyggaruppdraget innebär att utveckla samhället i en hållbar riktning.

Kommunen har inte egen rådighet över alla insatser som behöver göras. Arbetet måste därför ske tillsammans med flera olika intressenter lokalt och regionalt. Kommunallagen ger stort utrymme för kommunalt självstyre vilket innebär ett betydande utrymme att utforma arbetet på ett sätt som tar hänsyn till Lerums kommuns möjligheter, utmaningar och politiska viljeinriktningar.

Samverkan med andra aktörer för en hållbar utveckling

Lerums kommun samverkar med andra aktörer för att främja en hållbar utveckling, bland annat genom följande exempel:

- Lerums kommun är delaktiga i satsningen *Kommunernas klimatlöften* inom ramen för *Klimat 2030 Västra Götaland ställer om* som drivs av Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen Västra Götaland
- Göteborgsregionen (GR) har tillsammans med samtliga medlemskommuner utvecklat en gemensam regional avfallsplan. Planen bidrar till minskade avfallsmängder, ökad återvinning och återbruk samt minskad klimatpåverkan.
- Lerums kommun har ett samverkansavtal med Västra Götalandsregionen inom folkhälsa, som ska bidra till en förbättrad hälsa och ett förbättrat välbefinnande i befolkningen som helhet.
- Lerums kommun har undertecknat den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män, CEMR-deklarationen. Kommunen deltar dessutom i Sveriges Kommuner och Regioners (SKRs) arbete för jämställdhetsintegrering.
- Lerums kommun arbetar för ökad trygghet och minskad brottslighet genom intern samverkan, genom Trygghetsrådet, med externa aktörer som Polisen samt med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande Rådet, BRÅ.

Nuläge och trender för Agenda 2030

Status och trender

Agenda 2030 följs upp i årsredovisning där kommunens samlade status och förflyttning mäts med hjälp av indikatorer, som är gemensamma för alla Sveriges kommuner.

Lerums kommun följer upp 82 indikatorer, som belyser följande:

- 32 indikatorer visar att Lerums kommun tillhör de 25 procent bästa kommunerna
- 29 indikatorer visar att Lerums kommun tillhör de 50 procent som finns i mitten
- 5 indikatorer visar att Lerums kommun tillhör de 25 procent sämsta
- Övriga 16 indikatorer går inte att jämföra med andra kommuner i brist på data

I jämförelse med andra kommuner uppvisar Lerums kommun bra resultat för mål 8 - *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt*, 10 - *Minskad ojämlikhet*, 13 - *Bekämpa klimatförändringarna* och 16 - *Fredliga och inkluderande samhällen*, men kommunen ligger sämre till avseende mål 9 - *Hållbar industri, innovationer och infrastruktur*, 11 - *Hållbara städer och samhällen* och 15 - *Ekosystem och biologisk mångfald*.

Av 82 indikatorer utvecklas 49 i positiv riktning (långtidstrender på mer än 10 år), 21 utvecklas i en negativ riktning och 12 visar ingen tydlig trend eller också saknas data. Trenderna ser generellt bra ut för mål 5 - *Jämställdhet*, 9 - *Hållbar industri, innovationer och infrastruktur* och 13 - *Bekämpa klimatförändringarna* samt ganska bra för ytterligare fyra mål (8, 10, 12 och 16).

Lerum har fler negativa än positiva trender för mål 3 - *God hälsa och välbefinnande* och 11 - *Hållbara städer och samhällen*. Mål 2 - *Ingen hunger* uppvisar endast negativa trender.

Hållbarhetsranking

Dagens Samhälle⁴ och PwC⁵ använder två olika metoder för att beräkna ett samlat hållbarhetsindex för Agenda 2030 baserat på Agenda 2030-indikatorerna. Aktuell Hållbarhet mäter den miljömässiga hållbarheten, baserat på enkätsvar och tillgänglig statistik. Samtliga tre återges i nedanstående tabell och visar Lerums kommuns placering för 2024 jämfört med andra kommuner. Siffror inom parentes visar placeringen för 2023.

Hållbarhet, ranking för Lerums kommun	Agenda 2030	Ekologisk hållbarhet	Social hållbarhet	Ekonomisk hållbarhet
Dagens Samhälle	28 (4)	-	-	-
PwC	20	81	35	24
Aktuell Hållbarhet	-	55 (35)	-	-

* Investeringar inom exploatering delas upp från och med 2025.

** Norra Hallsås grundskola, tillhörande infrastruktur ingår i ordinarie investeringsbudget.

*** Investeringen planeras pågå fram till och med 2031 där prognosen är i genomsnitt 117 miljoner kronor per år, 2029-2031.

**** Investeringen planeras pågå fram till och med 2034 där prognosen är i genomsnitt 53 miljoner kronor per år, år 2029-2034.

⁴ Dagens Samhälle har tagit fram flerårsgenomsnitt och trender för Agenda 2030-indikatorerna. Indikatorer som kommuner har svårt att påverka har viktats lägre. Om statistiken är mer än tre år eller om det saknas data från alla kommuner har indikatorn tagits bort. Metoden gynnar kommuner som har haft en positiv utveckling.

⁵ PwC har tagit med alla Agenda 2030-indikatorerna utan viktning. Index har beräknats för varje mål och för de tre delområdena klimat och miljö, social hållbarhet samt ekonomisk hållbarhet. Ett totalindex (rankingen) baseras på delområdena utan viktning.